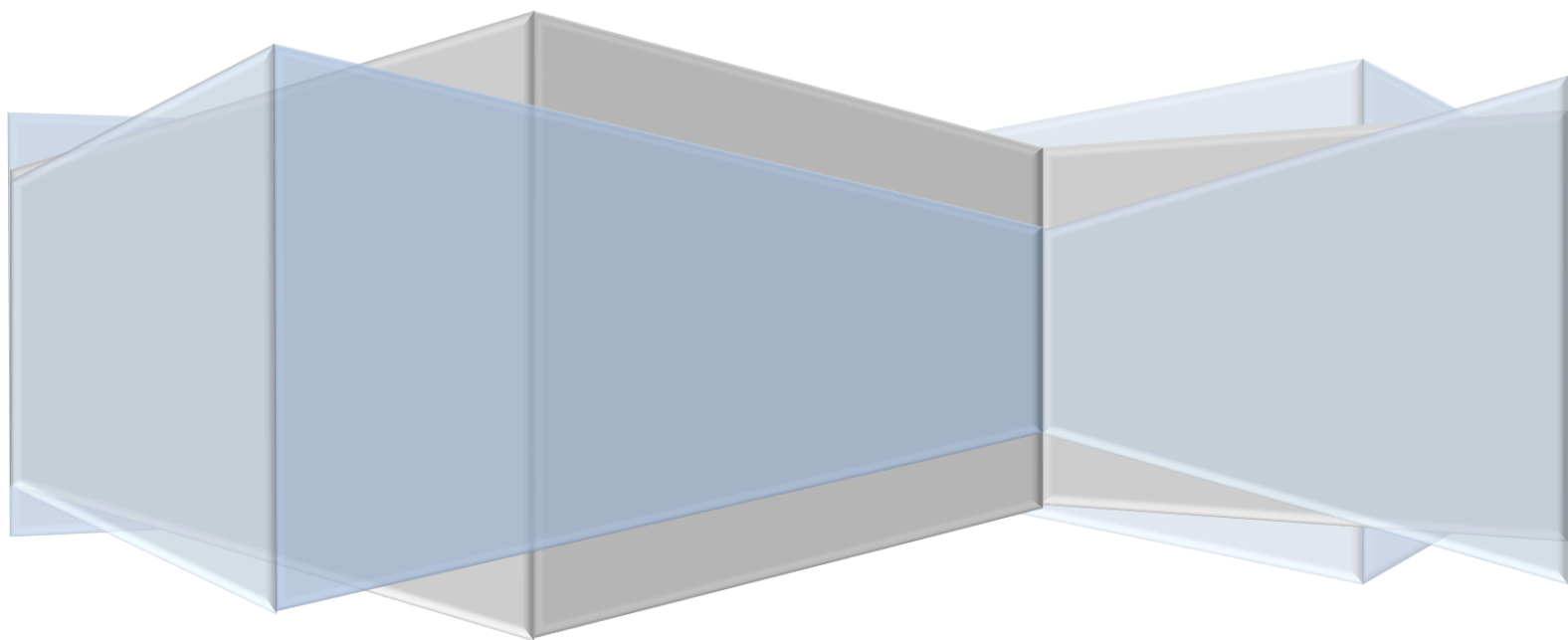

Opiskeluhuolto- suunnitelma

Sipoon lukio

Sisällys

1. Opiskeluhoutosuunnitelma.....	2
1.1 Opiskeluhoollon kokonaistarve ja opiskeluhooltotyö	2
1.2 Hyvinvointia edistäviä tekijöitä	2
1.3 Varhainen puuttuminen ja tuki	3
1.4 Opiskeluhoollon edellyttämä työn- ja vastuunjako.....	3
2. Yhteisöllinen opiskeluhoolto ja sen toimintatavat	5
2.1 Lukion opiskeluhooltoryhmä.....	5
2.2 Opiskelijakunnan ja tutoreiden toiminta tukena yhteisöllisessä opiskeluhooltotyössä	5
2.3 Opiskeluun osallistumisen seuranta, muihin opintoihin ohjaaminen ja opintojen keskeytyminen	5
2.4 Suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä	6
2.5 Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa.....	6
2.6 Suunnitelma opiskelijoiden päihteidenkäytön varalle	6
2.7 Sipoon lukion tasa-arvosuunnitelma	6
3. Yksilökohtaisen opiskeluhoollon järjestäminen.....	6
3.1 Opiskeluhoollon palvelut yksittäisille opiskelijoille	6
3.2 Opiskeluterveydenhoitaja	6
3.3 Lukion erityisopettaja	7
3.4 Lukion psykologi	7
3.5 Lukion kuraattori	7
3.6 Monialainen asiantuntijaryhmä	8
3.7 Tiedonsiirto ja seuranta nivelvaiheissa yläkoulusta lukioon	8
3.8 Tiedonsiirto ja seuranta nivelvaiheessa lukiosta jatko-opintoihin	9
4. Yhteistyö opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa	9
5. Opiskeluhoutosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen	10
6. Opiskeluhoollon tavoitteet 2015 - 2016	10

LIITTEET:

Liite 1: Oikeus turvalliseen oppimisympäristöön Sipoon lukiossa

Liite 2: Sipoon Enterin kriisisuunnitelma

Liite 3: Pelastussuunnitelma

Liite 4: Toimenpideohjelma päihteistä Sipoon kouluille ja oppilaitoksille

Liite 5: Sipoon lukion tasa-arvosuunnitelma 2014-2017

1. Opiskeluhooltosuunnitelma

Opiskeluhoollosta säädetään kansanterveyslaissa, perusopetuslaissa ja lastensuojelulaissa. Uusi oppilas- ja opiskelijahuoltolaki astui voimaan 1.8.2014. Laki velvoittaa oppilaitoksia tekemään oppilaitoskohtainen opiskeluhooltosuunnitelman (oppilas- ja opiskeluhooltolaki § 13). Opiskeluhooltosuunnitelman sisältö on määritelty vuoden 2015 lukion opetussuunnitelman perusteissa. Suunnitelmassa linjataan opiskeluhoollon toteuttaminen, tärkeimmät tavoitteet ja kehittämissuunnat. Suunnitelma laaditaan ennen lukukauden alkua ja toimintaa arvioidaan lukukauden päätyttyä.

1.1 Opiskeluhoollon kokonaistarve ja opiskeluhoollotyö

Opiskeluhoolto on opiskelijoiden fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta hyvinvoinnista huolehtimista. Tavoitteena on luoda turvallinen ja terve opiskelu- ja työympäristö sekä ehkäistä syrjäytymistä. Opiskeluhoolto on myös oppimisvaikeuksien ja muiden ongelmien varhaista tunnistamista ja niihin puuttumista. Toimintaa suunnittelee ja organisoii opiskeluhoolloryhmä, mutta vastuu opiskeluhoollosta kuuluu kaikille opiskeluyhteisössä työskenteleville. Opiskeluhoolltoa tehdään sekä yhteisö- että yksilötasolla. Myös opiskelijoiden osallistuminen työyhteisön kehittämiseen on yhteisöllisyyden ja hyvinvoinnin kannalta ratkaisevan tärkeää.

Sipoon lukiossa on noin 200 opiskelijaa. Lukiossa toimivia opiskeluhoolltopalveluita ovat terveydenhoitajan, opinto-ohjauksen, erityisopettajan, opiskeluterveydenhuollon sekä psykologin ja kuraattorin palvelut. Palveluita saa joko ajanvarauksella tai tulemalla avoimelle vastaanotolle, joka pidetään kerran viikossa. Opiskeluhoollon työntekijät ovat tavattavissa Enterissä, Aarreatassa. Opiskelijalle on järjestettävä mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskeluhoollon psykologin tai kuraattorin kanssa viimeistään seitsemäntenä oppilaitoksen työpäivänä sen jälkeen kun opiskelija on tätä pyytänyt. Kiireellisissä tapauksissa mahdollisuus keskusteluun järjestetään samana tai seuraavana työpäivänä.

1.2 Hyvinvointia edistäviä tekijöitä

Sipoon lukiossa opiskelijoiden hyvinvointia edistäviä tekijöitä ovat:

- Kaikki opiskeluyhteisössä toimivat vastaavat opiskeluhoollosta
- Opiskeluyhteisö on nuoresta välittävä, myönteiset mahdollisuudet tunnistava ja niiden toteutumista tukeva
- Opiskelijoille tarjotaan laadukasta opinto-ohjausta ja riittävästi resursoituja kuraattori- ja psykologipalveluja
- Koulussa on toimiva ja aktiivinen oppilaskunta
- Koulussa on aktiivinen tutortoiminta
- Luottamuksellisuus ja nuoren ja hänen huoltajiensa kunnioittaminen on kodin ja koulun välisen yhteistyön lähtökohta
- Opiskeluympäristö on turvallinen ja terveellinen
- Opiskeluhoolltohenkilökunta on osa kouluyhteisöä ja osallistuu oppilaskunnan kanssa koulun toiminnan suunnitteluun
- Moniammatillista yhteistyötä ja konsultaatiota hyödynnetään
- Kouluyhteisön hyvinvointia arvioidaan ja kehitetään jatkuvasti
- Nivelvaiheessa tehdään hyvää yhteistyötä ja varmistetaan tarvittava tiedonsiirto
- Hyödynnetään hyvinvointikyselyn ja kouluterveyskyselyn tuloksia opiskelijahuollon toiminnan suunnittelussa

1.3 Varhainen puuttuminen ja tuki

Painopiste on varhaisessa puuttumisessa:

- Havaitessaan opiskelijan oppimisessa, henkisessä hyvinvoinnissa huolta ryhmänohjaaja tai muu opettaja on yhteistyössä opiskelijan kanssa yhteydessä opiskeluhooltoon. Tarvittaessa ryhmänohjaaja tai aineenopettaja osallistuu asian käsittelyyn monialaisessa opiskeluhoitoryhmässä
- Opiskelijoiden poissaoloja seurataan ja niihin puututaan varhaisessa vaiheessa
- Ryhmänohjaaja seuraa opiskelijan opintojen edistymistä ja on tarvittaessa yhteydessä huoltajiin
- Opinto-ohjaaja, lukion erityisopettaja/erityisopetusvastaava ja opiskelija laativat tarvittaessa opiskelusuunnitelman
- Monialaisessa opiskeluhoitoryhmässä arvioidaan opiskelijan tuen tarvetta ja, tarvittaessa opiskelija ohjataan soveltuvampaan opiskelupaikkaan
- Ensimmäisenä opiskeluvuonna teetetään opiskelijoille lukiseula mahdollisuuksien mukaan
- Lukion henkilökunnalla on mahdollisuus konsultoida erityisopettajaa
- Kaikille opiskelijoille järjestetään ensimmäisenä opiskeluvuonna lukio-opintoihin valmistava starttikurssi (opiskelutaidot, elämänhallinta, stressinhallinta)
- Tehokkaiden opiskelutaitojen kurssi voidaan järjestää mahdollisuuksien mukaan
- Opiskelija voidaan ohjata hyvinvointia ja tunnetaitoja tukevalle kurssille
- Opiskelija voidaan ohjata kolmannen sektorin järjestämään toimintaan
- Tiedonsiirto yläkoulun ja lukion välisessä nivelvaiheessa tehostetaan järjestämällä siirtopalaveri ja täyttämällä tiedonsiirtolomake

1.4 Opiskeluhoollon edellyttämä työn- ja vastuunjako

Rehtorin tehtävät opiskeluhoollon näkökulmasta

- vastaa koko oppilaitoksen toiminnasta
- hyväksyy opetussuunnitelmat
- hoitaa resurssoinnin, rekrytoinnin ja suunnittelun
- päättää opiskelijoiden ottamisesta oppilaitokseen ja erottamisesta
- päättää opetusryhmien muodostamisesta ja työjärjestyksestä
- johtaa yhteisöllistä opiskeluhoollotyötä
- osallistuu tarvittaessa opiskeluhoollon monialaisen asiantuntijaryhmän sekä pedagogisen asiantuntijaryhmän toimintaan

Aineenopettajan tehtävät opiskeluhoollon näkökulmasta

- seuraa opiskelijan oppimista ja tekee aloitteita opiskelijan tarvitsemista tukitoimista
- perehdyttää oman oppiaineensa opiskelutekniikkaan
- tiedottaa opiskelijan luvalla ryhmänohjaajalle tai opiskeluhoollolle, jos opiskelijalla on vaikeuksia selviytyä opinnoista
- eriyttää tarvittaessa opetusta, jos opiskelija on jäänyt opinnoista jälkeen tai hänellä on lieviä oppimis- tai sopeutumisvaikeuksia
- aineenopettaja merkitsee opiskelijan poissaolot Wilmaan ja tiedottaa sovitun määrän ylittävistä poissaolojen määrästä ryhmänohjaajalle ja tarvittaessa rehtorille

Ryhmänohjaajan tehtävät opiskeluhoollon näkökulmasta

- tarpeen vaatiessa ohjaa opiskelijan aktiivisesti opiskeluterveydenhoitajalle, lukion psykologille tai lukion kuraattorille opiskelijan luvalla

- tuo huolensa esille kutsumalla koolle monialaisen opiskeluhoitotyöryhmän tai pedagogisen asiantuntijaryhmän
- seuraa opiskelijan oppimista ja tekee aloitteita opiskelijan tarvitsemista tukitoimista
- käy kehityskeskusteluja opiskelijoiden kanssa, tarvittaessa opinto-ohjaaja ja/tai rehtori osallistuvat
- puuttuu ryhmässä ilmeneviin kiusaamis- ja häirintätilanteisiin
- käsittelee ryhmänsä kanssa oppilaitosta kohdanneita kriisejä ja onnettomuuksia opiskeluhoillon/oppilaitoksen johdon kanssa sovitulla tavalla
- pitää tarvittaessa yhteyttä kotiin
- seuraa ryhmänsä poissaoloja yhdessä aineenopettajien kanssa. Ilmoittaa poissaoloista opinto-ohjaajalle, kun opiskelija on ollut yhdeltä tai useammalta kurssilta maksimimäärän poissaoloja (3 tuntia)

Opinto-ohjaajan tehtävät opiskeluhoillon näkökulmasta

- vastaa opinto-ohjauksen suunnittelusta ja toteutuksesta
- ohjaa opiskelijoita kurssivalinnoissa ja YO-suunnitelmissa
- ohjaa mahdollisessa opiskelupaikan vaihtamisessa
- pitää yhteyttä huoltajiin sekä muuhun verkostoon yhdessä ryhmänohjaajan ja opiskeluhoillon kanssa
- mikäli opiskelija jättää opinnot kesken, opinto-ohjaaja tekee nuorisolain mukaisen ilmoituksen kotikunnan etsivälle nuorisotyölle
- konsultoi yhteistyötahoja opiskelijoiden ohjaamiseen liittyvissä kysymyksissä ja pulmatilanteissa
- osallistuu opiskeluhoitoryhmien toimintaan
- pitää yhteyttä peruskouluihin
- ohjaa jatko-opintoihin siirtymisessä
- seuraa opiskelijoiden kurssivalintojen toteutumista
- jos opiskelijalla on maksimimäärä poissaoloja kurssilta, opinto-ohjaaja tapaa opiskelijan ja tekee tarpeen mukaan opiskelusuunnitelmaa. Ohjaa tarvittaessa opiskelijan oppilashuoltopalveluihin tai kutsuu koolle monialaisen asiantuntijaryhmän opiskelijan tueksi.
- jos kurssi keskeytyy, opinto-ohjaaja käy opiskelijan kanssa läpi edellytyksiä itsenäiseksi kurssin suorittamiseksi ja tarvittaessa muuttaa kurssivalintoja ennen kurssin aloittamista.

Erityisopettajan tehtävät opiskeluhoillon näkökulmasta

- erityisopettaja koordinoi lukion erityisopetusta
- erityisopettaja ohjaa opiskelijoita oppimisvaikeuksissa
- koordinoi lukitestejä ja tiedottaa lukitesteiden tuloksista opiskelijoille ja opettajille
- auttaa ryhmänohjaajaa tunnistamaan opiskelijoiden erityiset tuen tarpeet
- konsultoi opiskelijan taustatietojen, opiskeluvalmiuskartoituksen ja selvitysten tuloksista ryhmänohjaajaa ja opettajia
- konsultoi erityisopetukseen liittyvistä asioista opettajia ja opiskeluhoiltoa
- osallistuu opiskeluhoitoryhmien toimintaan tarpeen mukaan
- organisoii henkilökunnan koulutusta erityisopetukseen liittyen silloin, kun siihen on tarvetta ja resursseja
- kirjoittaa lausunnot ylioppilastutkintolautakunnalle, jos opiskelijalla on erityisjärjestelyiden tarvetta ylioppilaskirjoituksissa lukivaikeuden tai muun oppimiseen vaikuttavan syyn vuoksi

Kouluterveydenhoitajan, psykologin ja kuraattorin tehtävät on kuvattu yksilöllisen opiskeluhoillon yhteydessä.

2. Yhteisöllinen opiskeluhoolto ja sen toimintatavat

2.1 Lukion opiskeluhooltoryhmä

Opiskeluhooltoryhmän tehtävänä on yhteisöllisen opiskeluhoollon järjestäminen ja toteuttaminen sekä opiskeluhoollon koordinointi ja kehittäminen. Yhteisöllisen opiskeluhoollon lähtökohtana on mm. opiskelijan ja huoltajien osallisuus ja kuulluksi tuleminen.

Sipoon lukiossa opiskeluhooltoryhmään kuuluvat rehtori/apulaisrehtori, opinto-ohjaaja, opiskeluterveydenhoitaja, lukion kuraattori, lukion psykologi ja mahdollisuuksien mukaan opettajia ja erityisopettajia. Kokouksia pidetään viisi kertaa lukuvuoden aikana (kerran jaksossa) tai tarpeen mukaan. Rehtori / apulaisrehtori kutsuu opiskeluhooltoryhmän koolle, valmistelee kokouksen ja vastaa tietojen kirjaamisesta. Opiskeluhooltoryhmässä kirjataan ylös esillä olevat yleiset asiat ohjeiden mukaisesti tietosuoja ja salassapitoa koskevia säännöksiä noudattaen.

Opiskeluhooltoryhmän jäsenet vastaavat kukin oman alansa asiantuntemuksesta. Opiskeluhooltoryhmä toimii yhteistyössä opiskelijan, huoltajan ja eri viranomaisten sekä kuntoutuksesta vastaavien asiantuntijoiden kanssa. Opiskeluhooltoryhmä tiedottaa toiminnastaan opiskelijoita, opettajia ja huoltajia. Tiedottamisen kanavia ovat mm. vanhempainillat, opinto-opas, ryhmänohjaustuokioiden internet sivut ja Wilma.

Opiskeluhooltoryhmän omaa toimintaa arvioiva ja suunnitteleva kokous pidetään vähintään kerran lukuvuodessa. Ryhmän tehtävänä on laatia ja päivittää koulun opiskeluhooltosuunnitelma ja muita opiskelijoiden hyvinvointiin liittyviä suunnitelmia. Opiskeluhooltotyötä kehitetään opiskelijoilta ja huoltajilta saadun palautteen ja kyselyiden avulla. Kaikki työyhteisön jäsenet ovat omalta osaltaan vastuussa koulun työilmapiiristä. Esiin tulleisiin ongelmiin puututaan välittömästi ja avoimesti asianosaisten kesken keskustellen.

2.2 Opiskelijakunnan ja tutoreiden toiminta tukena yhteisöllisessä opiskeluhooltotyössä

Enterin opiskelijakunta jakautuu lukion ja ammattiopiston opiskelijakuntajakoiksi. Kaikki Enterissä opiskelevat kuuluvat opiskelijakuntaan. Yhteisen opiskelijakunnan tehtävänä on järjestää opiskelijoiden viihtyvyyttä ja hyvinvointia edistävää yhteistoimintaa, vapaata harrastustoimintaa sekä tehdä ehdotuksia ja antaa lausuntoja koulun toimintaan liittyvissä asioissa. Opiskelijakunta voi järjestää koulussa mm. juhlia ja teemapäiviä. Opiskelijakunta on aktiivisena toimijana mukana koulun arjen kehittämisessä. Opiskelijakunnalle valitaan vuosittain hallitus ja opiskelijakunnan toimintaa ohjaa lukion opettajakuntaan kuuluva henkilö. Opiskelijakunnan hallitus on mukana mm. oppilaitoksen yhteistoimintaryhmän kokouksissa.

Tutorit ovat toisen vuositasen opiskelijoita, jotka perehdyttävät uusia opiskelijoita lukio-opintojen alkuun ja ovat mukana yhteisöllisyyden ja ryhmäytymisen suunnittelussa ja toteutuksessa. Ryhmille nimetään nimikkotutorit ja he osallistuvat etenkin lukuvuoden alussa uusien opiskelijoiden ohjaukseen. Syksyllä järjestettävässä ryhmäytymispäivässä ovat mukana ryhmänohjaajat, tutorit ja opiskeluhoollon jäsenet mahdollisuuksien mukaan.

2.3 Opiskeluun osallistumisen seuranta, muihin opintoihin ohjaaminen ja opintojen keskeytyminen

Opintojen etenemisen seurannasta on tehty erillinen dokumentti ”Opintojen seurantaan liittyvä työnjako” ja sen mukaan seuranta on ensisijassa ryhmänohjaajan vastuulla. Wilma-järjestelmän kautta myös opiskelija,

huoltajat, opettajat ja opinto-ohjaaja pystyvät helposti seuraamaan opiskelun etenemistä. Aineenopettaja seuraa opiskelijan poissaoloja ja tiedottaa sovittun määrän ylittävästä poissaolojen määrästä ryhmänohjaajalle, opinto-ohjaajalle tai tarvittaessa rehtorille. Mikäli poissaoloja on paljon tai poissaolot muuten herättävät huolta, ryhmänohjaaja tai opinto-ohjaaja voi kutsua koolle monialaisen asiantuntijaryhmän. Poissaoloihin liittyvä tarkempi ohjeistus löytyy lukuvuosittain ilmestyvästä opinto-oppaasta.

Toisen jakson jälkeen on pyrittävä ohjaamaan yhteishaussa toiseen koulutusmuotoon ne opiskelijat, joilla ei ole edellytyksiä lukio-opintoihin. Ryhmänohjaaja tai opinto-ohjaaja toimii asiassa vastuuhenkilönä, ja ohjaus tehdään yhteistyössä huoltajien ja muiden mahdollisten henkilöiden kanssa. Yhteishaku tapahtuu helmimaaliskuussa. Tiedonsiirto pyritään takaamaan myös koulutusmuodon vaihdossa.

Oppilaitoksen on tehtävä ilmoitus etsivälle nuorisotyöntekijälle alle 25-vuotiaasta nuoresta joka keskeyttää opintonsa. Ilmoitus tehdään nuoren kotikunnan etsivälle nuorisotyöntekijälle, ja nuorelle ja alaikäisen nuoren huoltajalle on etukäteen ilmoitettava ilmoituksesta. Sipoossa oppilaitoksen opinto-ohjaaja tekee ilmoituksen oppilaan asuinkunnan etsivälle nuorisotyöntekijälle ja opiskelijalle/huoltajalle sähköpostitse heti, kun opinnoissa eteneminen on keskeytynyt.

2.4 Suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä on laadittu erillinen suunnitelma ”Oikeus turvalliseen oppimisympäristöön” (liite 1).

2.5 Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa

Sipoon lukiolla ja Keudalla on yhteinen ”Sipoon Enterin kriisisuunnitelma” (liite 2) ja ”Sipoon lukion ja Keuda Sipoon pelastussuunnitelma” (liite 3).

2.6 Suunnitelma opiskelijoiden päihteidenkäytön varalle

Sipoon kunnalla on kouluille ja oppilaitoksille laadittu toimenpideohjelma päihteiden käyttöön liittyen (liite 4).

2.7 Sipoon lukion tasa-arvosuunnitelma

Sipoon lukioissa käynnistettiin tasa-arvosuunnitelman laatiminen toukokuussa v. 2013 ”Sipoon lukion tasa-arvosuunnitelma 2014-2017” (liite 5). Suunnitelmaa päivitetään neljän vuoden välein.

3. Yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestäminen

3.1 Opiskeluhuollon palvelut yksittäisille opiskelijoille

Psykologi- ja kuraattoripalveluilla tarkoitetaan opiskeluhuollon psykologin ja kuraattorin antamaa opiskelun ja koulunkäynnin tukea ja ohjausta. Kouluterveydenhuollolla tarkoitetaan terveydenhuoltolain mukaista terveydenhuoltolain (1326/2010) 17 §:n mukaista opiskeluterveydenhuoltoa.

3.2 Opiskeluterveydenhoitaja

Opiskeluterveydenhuolto keskittyy opiskelijan terveyden ja opiskelukyvyyn edistämiseen ja opiskeluympäristön terveellisyteen ja on ensisijaisesti ennaltaehkäisevää toimintaa. Opiskeluterveydenhuolto vastaa vuosittain järjestettävistä kutsuntatarkastuksista.

Kansanterveyslain mukaan opiskeluterveydenhuoltoon kuuluu myös sairaanhoito ja suun terveydenhuolto. Laki velvoittaa kuntaa järjestämään kerran opiskelujen aikana suun terveystarkastuksen ja siihen liittyvän hoidon. Opiskelijat varaavat itse ajan tarkastukseen hammaslääkärin tekemän suunnitelman mukaisesti. Sipoossa opiskelevilla ulkopaikkakuntalaisilla on oikeus tulla hoitoon kerran opiskelujen aikana. Aika varataan itse hammashoitolan ajanvarauksesta.

Opiskeluterveydenhoitaja tekee tarvittaessa yhteistyötä terveystiedon opettajan kanssa esim. vieraillemalla oppitunneilla.

Opiskeluterveydenhuollon terveysterveystiedon opettajan kanssa esim. vieraillemalla oppitunneilla.

- terveydenhoitajan tekemä terveystarkastus 1 lk:n aikana
- terveydenhoitajan tekemä terveystarkastus kutsuntaikäisille pojille
- lääkärintarkastus tytöille lukion 1lk:n tai 2lk:n aikana
- lääkärintarkastus kutsuntaikäisille pojille
- tarpeen mukaan lääkärintarkastus esim. ajokorttia varten
- raskauden ehkäisystä keskustelu ja ehkäisyn sen aloittaminen
- mahdollisuus tulla keskustelemaan jos oma terveys tai jaksaminen huolettaa

3.3 Lukion erityisopettaja

Erityisopettaja tekee lukiseulan ensimmäisen jakson aikana kaikille ensimmäisen vuositason opiskelijoille, sekä tarvittaessa yksilötason testit. Lukiseulojen yhteenveto esitellään opiskeluhuoltoryhmässä ryhmätasolla.

3.4 Lukion psykologi

Opiskeluhuoltotyöskentelyn kautta psykologi omalta osaltaan on mukana vaikuttamassa koulun ilmapiiriin ja toimintatapojen muotoutumiseen. Opiskelijahuoltoryhmässä ja monialaisissa asiantuntijaryhmissä psykologi toimii oman alansa asiantuntijana ja tuo psykologista näkökulmaa työskentelyyn.

Lukion psykologi tarjoaa opiskelijoille lyhytaikaista keskustelutukea, jonka aikana voidaan yhdessä opiskelijan kanssa jäsentää opiskelijan elämäntilannetta ja arvioida jatkotuen tarvetta. Aloite psykologikäynneistä voi tulla opiskelijalta itseltään, vanhemmilta, opiskeluterveydenhoitajalta, lukion kuraattorilta tai opettajalta. Lukiopsykologilla voi käydä ilman, että koulun henkilökunta ja vanhempien opiskelijoiden kohdalla huoltajat ovat asiasta tietoisia.

Lukion psykologi voi antaa opiskelijoille neuvontaa oppimiseen liittyen. Lukikartoitukset ylioppilaskirjoituksia varten tekee yleensä lukion erityisopettaja. Psykologi voi olla mukana suunnittelemassa tukitoimia tilanteissa, joissa on kyse laaja-alaisemmista oppimiseen vaikuttavista ongelmista.

Psykologi edistää nuoren edun toteutumista ja on riippumaton toimija, vaikka tekeekin yhteistyötä opettajien ja vanhempien kanssa. Opettajilla on mahdollisuus konsultaatiokeskusteluihin lukion psykologin kanssa.

3.5 Lukion kuraattori

Kuraattori on lukion sosiaalityöntekijä, joka tekee sosiaalityötä nuorten ja perheiden kanssa. Hän toimii myös linkkinä sivistys- ja sosiaalitoimen / nuorisotoimen välillä.

Opiskelija, vanhemmat tai opettaja voivat ottaa kuraattoriin yhteyttä, jos nuorella on pulmia liittyen koulunkäyntiin, ystäväsuhteisiin, kiusaamiseen, jaksamiseen, asumiseen tai muihin elämänmuutoksiin. Tavoitteena on tukea opiskelijoita koulunkäynnissä ja vähentää tai poistaa sellaisia haittoja, jotka estävät opiskelijaa opinnoissaan edistymisessä. Lukion kuraattori tarjoaa ensisijaisesti tukikeskusteluja lukiolaisille.

Tarvittaessa ja opiskelijan luvalla hän tekee yhteistyötä lukion henkilökunnan, vanhempien tai muun opiskelijahuollon työntekijän kanssa. Kuraattori toimii yhteistyössä muiden auttamistahojen kanssa ja ohjaa opiskelijan/hänen perheensä tarvittaessa eteenpäin muiden tukipalvelujen piiriin. Hän luo ja ylläpitää yhteyksiä nuoria ohjaaviin, tukeviin ja hoitaviin tahoihin ja työntekijöihin.

3.6 Monialainen asiantuntijaryhmä

Jos koulussa herää huolta yksittäisen opiskelijan hyvinvoinnista, opinnoista tai jatko-opinnoista asiaa voidaan käsitellä erikseen koottavassa monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Käsittelyyn tarvitaan opiskelijan lupa, ja ryhmän kokoonpanoa pohditaan opiskelijan itsensä kanssa. Lähtökohtana on opiskelijaa arvostava, hänen mielipiteitään kuunteleva ja luottamusta rakentava vuorovaikutus. Ryhmän voi kutsua koolle opettaja, opinto-ohjaaja, rehtori tai opiskeluhuollon työntekijä. On suositeltavaa, että käsittely toteutetaan yhteistyössä myös opiskelijan huoltajien kanssa.

Opiskelijan asia käsitellään luottamuksellisesti, ja ryhmän toimijoita sitoo vaitiolovelvollisuus.

Ryhmään voidaan kutsua myös muita toimijoita tarpeen mukaan, esimerkiksi etsivä nuorisotyöntekijä. Heidän osallistumiseensa tarvitaan aina opiskelijan kirjallinen lupa.

Monialainen asiantuntijaryhmän toiminta kirjataan erilliseen opiskeluhuoltokertomukseen. Kirjaamisen tekee se, joka on nimetty vastuuhenkilöksi asiassa. Opiskeluhuoltokertomus laaditaan jatkuvaan muotoon aikajärjestyksessä eteneväksi ja siihen kirjataan yksittäisen opiskelijan:

- 1) nimi, henkilötunnus, kotikunta ja yhteystiedot sekä alaikäisen tai muutoin vajaavaltaisen opiskelijan huoltajan tai muun laillisen edustajan nimi ja yhteystiedot
- 2) asian aihe ja vireillepanija
- 3) opiskelijan tilanteen selvittämisen aikana toteutetut toimenpiteet
- 4) tiedot asian käsittelystä opiskeluhuoltoryhmän kokouksessa, kokoukseen osallistuneet henkilöt ja heidän asemansa, kokouksessa tehdyt päätökset, päätösten toteuttamissuunnitelma sekä toteuttamisesta ja seurannasta vastaavat tahot
- 5) toteutetut toimenpiteet
- 6) kirjauksen päivämäärä sekä kirjauksen tekijä ja hänen ammatti- tai virka-asemansa.

3.7 Tiedonsiirto ja seuranta nivelvaiheissa yläkoulusta lukioon

Tarkoituksena on varmistaa katkeamaton koulupolku siirtämällä opiskelun kannalta olennaista tietoa yläkoulun ja lukion välillä. Siirrettäviä asioita ovat mm. opiskeluun liittyvät erityispiirteet yläkoulussa, esim. lukivaikeudet ja oppimisvaikeudet, joista on tietoa yläkoulun pedagogisissa asiantuntemuksissa (hojks/oppimissuunnitelma). Tiedonsiirtoon tarvitaan lupa opiskelijan huoltajilta.

Jos opiskelijalla ilmenee tuen tarvetta, lukion opinto-ohjaaja ja erityisopettaja informoivat lukion opettajia. Tukitoimien suunnittelussa voidaan konsultoida yläkoulun erityisopettajaa, jos opiskelija ja/tai huoltajat antavat siihen luvan.

Tarkoituksena on varmistaa katkeamaton koulupolku siirtämällä opiskelun kannalta olennaista tietoa yläkoulun ja lukion välillä. Siirrettäviä asioita ovat mm. opiskeluun liittyvät erityispiirteet yläkoulussa, esim. lukivaikeudet ja oppimisvaikeudet, joista on tietoa yläkoulun pedagogisissa asiantuntemuksissa (hojks/oppimissuunnitelma). Tiedonsiirtoon tarvitaan lupa opiskelijan huoltajilta.

Jos opiskelijalla ilmenee tuen tarvetta, lukion opinto-ohjaaja ja erityisopettaja informoivat lukion opettajia. Tukitoimien suunnittelussa voidaan konsultoida yläkoulun erityisopettajaa, jos opiskelija ja/tai huoltajat antavat siihen luvan.

Oppilaskohtainen siirtopalaveri

Ajankohta: Elokuu - Syyskuu

Koollekutsuja: Lukion opinto-ohjaaja

Läsnäolijat: lukion ryhmänohjaaja, lukion opinto-ohjaaja, kuraattori, psykologi, yläkoulun opinto-ohjaaja tarvittaessa yläkoulun erityisopettaja

Läsnäolijat tarvittaessa: Lukion ja yläkoulun rehtori

Tarvittavat luvat: Yläkoulun opinto-ohjaaja hankkii tarvittavat luvat keväällä

Muualta tulevilta oppilailta opinto-ohjaaja kerää tarvittavat tiedot tiedonsiirtolomakkeella ja erillisiä tiedonsiirtopalavereja ei välttämättä pidetä.

3.8 Tiedonsiirto ja seuranta nivelvaiheessa lukiosta jatko-opintoihin

Lukion opinto-ohjaaja seuraa opiskelijoiden sijoittumista jatko-opintoihin ja ilmoittaa etsivälle nuorisotyöntekijälle syksyllä ne opiskelijat, jotka ovat jääneet ilman opiskelupaikkaa.

4. Yhteistyö opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa

Huoltajiin yhteydenottoon täytyy olla täysi-ikäisen opiskelijan suostumus.

Koti on tärkeä yhteistyökumppani nuoren opiskelun ja hyvinvoinnin tukemisessa. Yhteistyössä korostetaan aikuistuvan nuoren ja täysi-ikäisen opiskelijan itsenäisyyttä ja vastuullisuutta opiskelustaan. Lukio-opintojen aikana huoltajille annetaan tietoa siitä, mitä lukiossa opiskelu tarkoittaa ja miten kurssivalinnat vaikuttavat ylioppilaskirjoituksiin sekä jatko-opintoihin hakeutumiseen. Huoltajilla on tärkeä rooli mietittäessä nuoren tulevaisuuden suunnitelmien kartoittamisessa ja opiskelun tukemisessa. Opiskelijan mahdollisesti tarvitsemat tukipalvelut suunnitellaan yhteistyössä huoltajien ja opiskeluhuollon kanssa. Huoltajiin yhteydenottoon täytyy olla täysi-ikäisen opiskelijan suostumus.

Yhteistyön muodot:

- opiskeluhuollosta tiedotetaan lukuvuoden alussa opiskelijoille jaettavassa opinto-oppaassa ja vanhempainilloissa
- aineenopettaja, ryhmänohjaaja ja tarvittaessa myös opinto-ohjaaja voivat ottaa yhteyttä huoltajaan
- ryhmänohjaaja voi järjestää erillisiä huoltajatapaamisia
- ryhmänohjaaja, rehtori tai opinto-ohjaaja voivat ottaa yhteyttä kotiin ja järjestää harkintansa mukaan tapaamisen liittyen lukio-opintojen sujumiseen ja jatkumiseen
- huoltajille järjestetään lukiolla tapahtumia ja tilaisuuksia
- koulu kannustaa vanhempia ottamaan aktiivisesti yhteyttä kouluun
- huoltajia voidaan kutsua mukaan opiskeluhuollon moniammatillisen asiantuntijaryhmän kokouksiin
- lukion senioritoiminta

Tiedotuksessa lukion ja kotien välillä käytetään apuna Wilma-ohjelmaa. Wilmassa on yhteistyöhön ja tiedottamiseen käytössä: pikaviestit, poissaolojen seuraaminen ja ajantasalla olevat opintosuoritukset ja lukujärjestykset.

Opiskelija voi 18 vuotta täytettyään antaa luvan vanhempiensa käyttöoikeuden jatkumiselle Wilmassa.

5. Opiskeluhooltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen

Suunnitelma toteuttamisesta vastaa rehtori. Lukuvuoden alussa opiskeluhoitoryhmän jäsenet suunnittelevat tulevan lukuvuoden painopistealueet ja kehittämiskohdat. Lukuvuoden toimintasuunnitelma kirjataan koulun toimintasuunnitelmaan. Seuranta varten voidaan koota opiskeluhoitoryhmässä ennalta sovittuja tietoja. Näitä voivat olla esimerkiksi asiantuntijoiden (kuraattori, psykologi, terveydenhoitaja) yhteistyön arviointikeskustelu, palautekyselyt huoltajille ja opiskelijoille toiminnan vaikuttavuuden kartoittamiseksi, tilastoja asiantuntijapalveluiden käytöstä.

Sipoossa järjestetään kahden vuoden välein kouluterveyskysely, johon lukioissa osallistuvat 1. ja 2. vuosikurssin opiskelijat. Nuorten hyvinvointi kuvataan 40 indikaattorilla, jotka jaetaan viiteen ryhmään: elinolot, kouluolot, koettu terveys, terveystottumukset ja kokemus oppilas- tai opiskelijahuollosta. Tulokset käydään läpi opiskeluhoitoryhmässä, henkilökunnan ja opiskelijoiden kanssa oppilaskunnan kautta. Huoltajia informoidaan tuloksista. Tulosten perusteella valitaan lukuvuosittaisia painopistealueita, joihin opiskeluhuollossa ja muussa koulun toiminnassa kiinnitetään erityistä huomiota.

6. Opiskeluhuollon tavoitteet 2015 - 2016

- opiskelijahuollon palveluihin hakeutumisen kynnys matalammaksi
- varhainen tuki
- enemmän yhteistyötä opettajien kanssa varhaisen tunnistamisen ja tuen oikea-aikaisen kohdistamisen lisäämiseksi
- yhteisöllisen opiskeluhuollon lisääminen ja opiskeluhuollon työntekijöiden osallistuminen koulun kulttuurin kehittämiseen
- opiskeluhoitotyön selkeyttäminen; yhteisten menettelytapojen käyttöönotto, moniasiantuntijuuden ja konsultaation hyödyntäminen nykyistä enemmän sekä yhteisöllisyyden lisääminen ja toiminnan suunnitelmallisuus

Oikeus turvalliseen oppimisympäristöön Sipoon lukiossa

Sisällys

1.	JOHDA
NTO	1
2.	LAINSÄÄDÄ
NTÖ	2
Lukiolaki 21 § (30.12.2013/1268)	2
Oppilashuoltolaki 4 §	2
3.	ENTERIN
JÄRJESTYSMÄÄRÄYKSET	3
Yleistä	3
Päivittäinen työskentely	3
4.	TOIMINTATAVAT JA
SEURAAMUKSET	5
a) Suunnitelma ennaltaehkäiseväksi työksi	5
Koulun toimintakulttuurin kehittäminen	5
Oppilaskuntatoiminta	5
Tutortoiminta	5
Valvonnat	6
b) Seuraamukset, kun järjestyssääntöjä rikotaan	6
Sipoon lukion toimintatavat	6
5.	VAST
UUT	8
6.	ARVIOI
NTI	9

1. JOHDANTO

Tämä on lukiolain 21 § 2 mom. mukainen suunnitelma oppilaiden ja opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä. Tähän suunnitelmaan on koottu Sipoon lukion käytännöt, joilla huolehditaan opiskelijoiden turvallisesta oppimisympäristöstä. Tämän suunnitelman lisäksi koulun käytäntöjä turvallisuuteen liittyvistä käytännöistä löytyy myös koulun muista lakisääteisistä suunnitelmista. Näitä ovat:

- Palo- ja pelastautumissuunnitelma
- Kriisisuunnitelma
- Toimenpideohjelma päihteistä
- Vaarojen arviointi
- Nyrkit taskuun-ohjeistus

Mistä löytyvät koulun käytännöt oppilaan turvallisuuteen liittyvistä asioista?

- ennaltaehkäisevä työ → tämä suunnitelma
- kiusaaminen → tämä suunnitelma
- kuolemantapaukset → kriisisuunnitelma
- mielenterveyskysymykset → käsitellään tapauskohtaisesti oppilashuollossa
- onnettomuudet → palo- ja pelastautumissuunnitelma / kriisisuunnitelma
- poissaolojen seuranta → tämä suunnitelma
- päihteiden käyttö → toimenpideohjelma päihteistä
- tapaturmat → palo- ja pelastautumissuunnitelma / kriisisuunnitelma
- tupakointi → tämä suunnitelma

2. LAINSÄÄDÄNTÖ

Lukiolaki 21 § (30.12.2013/1268)

Oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön

Opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön.

Oppilaitokseen ei saa tuoda eikä työpäivän aikana pitää hallussa sellaista esinettä tai ainetta, jonka hallussapito on muussa laissa kielletty tai jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta taikka joka erityisesti soveltuu omaisuuden vahingoittamiseen ja jonka hallussapidolle ei ole hyväksyttävää syytä.

Koulutuksen järjestäjän tulee laatia opetussuunnitelman yhteydessä suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä toimeenpanna suunnitelma ja valvoa sen noudattamista ja toteutumista. Koulutuksen järjestäjän tulee opetussuunnitelman yhteydessä laatia ja ohjeistaa suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista. Opetushallituksen tulee opetussuunnitelman perusteissa antaa määräykset suunnitelmien laatimisesta.

Koulutuksen järjestäjän tulee hyväksyä järjestyssäännöt tai antaa muut oppilaitoksessa sovellettavat järjestysmääräykset, joilla edistetään sisäistä järjestystä, opiskelun esteetöntä sujumista sekä oppilaitosyhteisön turvallisuutta ja viihtyisyyttä.

Edellä 4 momentissa tarkoitetuissa järjestyssäännöissä ja muissa järjestysmääräyksissä voidaan antaa oppilaitosyhteisön turvallisuuden ja viihtyisyyden kannalta tarpeellisia määräyksiä käytännön järjestelyistä ja asianmukaisesta käyttäytymisestä sekä tarkempia määräyksiä 2 momentissa tarkoitetuista esineistä tai aineista sekä niiden käytöstä ja säilytyksestä. Lisäksi määräyksiä voidaan antaa oppilaitoksen omaisuuden käsittelystä sekä oleskelusta ja liikkumisesta oppilaitoksen tiloissa ja sen alueella.

Mitä 3 momentissa säädetään, ei koske aikuisten koulutukseen tarkoitettuja opetussuunnitelman perusteita eikä opetussuunnitelmia. Aikuisten koulutusta varten ei tarvitse myöskään hyväksyä järjestyssääntöjä eikä muita järjestysmääräyksiä.

Oppilashuoltolaki 4 §

Yhteisöllinen opiskeluhoolto

Yhteisöllisellä opiskeluhoollolla tarkoitetaan tässä laissa toimintakulttuuria ja toimia, joilla koko oppilaitosyhteisössä edistetään opiskelijoiden oppimista, hyvinvointia, terveyttä, sosiaalista vastuullisuutta, vuorovaikutusta ja osallisuutta sekä opiskeluympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä. Yhteisöllistä opiskeluhoolltoa toteuttavat kaikki opiskeluhoollon toimijat.

3. ENTERIN JÄRJESTYSMÄÄRÄYKSET

(koskevat myös lukiokoulutusta)

Yleistä

1. Järjestysmääräykset täydentävät voimassa olevia lakeja ja asetuksia sekä Sipoon kunnan että Keudan opetusjärjestelyistä annettuja määräyksiä.
2. Nämä määräykset ovat voimassa kouluaikana, koulualueella ja koulun järjestämissä tilaisuuksissa.
3. Jokainen kantaa itse vastuun opinnoistaan, perehtyy Enterin koulutustarjontaan ja hyödyntää Enterin tarjoamia ohjauspalveluja.
4. Kaikissa tilanteissa pyritään edistämään omaa ja toisten opinnoissa menestymistä ja viihtymistä.

Päivittäinen työskentely

1. Opiskelu Enterissä on kokopäiväistä lähiopiskelua koulutuksen järjestäjän päättämässä muodossa.
2. Oppitunnit alkavat ja päättyvät työjärjestyksessä ilmoitettuna ajankohtana.
3. Opiskelijoille on varattu välituntioleskelua varten koulun piha, aula, käytävät sekä kahvio. Kahvio on tarkoitettu Enterin opiskelijoille. Opiskelijoiden on kiinnitettävä huomiota kahvion siisteyteen.
4. Koulun omaisuutta käsitellään huolellisesti. Opiskelija on velvollinen korvaamaan koulun tai opiskelijatovereiden omaisuudelle joko tahallisella tai ajattelemattomalla toiminnallaan aiheuttamansa vahingon. Opiskelijan tulee oma-aloitteisesti kertoa aiheuttamastaan vahingosta oppilaitosisännälle tai tarpeen vaatiessa muulle henkilökuntaan kuuluvalla.
5. Tapaturmista ilmoitetaan niin ikään oppilaitosisännälle tai tarpeen vaatiessa jollekin koulun henkilökuntaan kuuluvalla.

6. Opiskelija käy koulua säännöllisesti, saapuu oppitunneille säännöllisesti ja suorittaa opiskeluun liittyvät tehtävät. Opiskeluun ja siihen liittyvät tehtävät oikeuttavat opiskelijan Enterin tilojen ja opiskeluvälineiden hyödyntämiseen oppituntien päätyttyä kuitenkin niin, että viimeisen oppitunnin jälkeen Enterissä työskentelee vain työtehtäviään suorittava henkilökunta.
7. Henkilökohtaista lomaa anotaan etu-käteen ryhmänohjaajalta tai rehtorilta. Opiskelija on kuitenkin myös tällöin itse vastuussa siitä, että opinnot tulevat suoritettua koulutuksen järjestäjän laatimien ohjeistusten mukaisesti.
8. Opiskelijaa ojennettaessa tai rangaistaessa noudatetaan lukio- ja ammatillisesta koulutuksesta voimassa olevaa asetusta.
9. Tupakkavalmisteiden esilläpito, valmistus ja käyttö on kielletty oppilaitoksen alueella.
10. Päihteiden ja huumeiden hallussapito ja näiden aineiden vaikutuksen alaisena oleminen on oppilaitoksen alueella kielletty. Oppilaitos ilmoittaa aina näistä 9. ja 10. pykälän rikkomuksista eteenpäin ao. viranomaisille.

4. TOIMINTATAVAT JA SEURAAMUKSET

a) Suunnitelma ennaltaehkäiseväksi työksi

Koulun toimintakulttuurin kehittäminen

Sipoon lukion toimintakulttuuria on kehitetty pitkäjänteisesti siten, että kaikilla on mahdollisuus tulla kuulluksi. Koulussa toimii rehtorin johdolla apulaisrehtorin ja opettajien muodostama johtoryhmä, jossa kehitetään koulun toimintaa ja käsitellään oppilaiden ja opettajien ideoita toimintakulttuurin kehittämiseksi. Koulun kaikki opettajat kuuluvat tiimeihin, jotka vastaavat eri tapahtumien ja hankkeiden järjestämisestä. Tiimien vetäjät kuuluvat johtoryhmään. Opettajat saavat joka syksy perehdytyksen alkavan lukuvuodentoiminnasta ja koulun käytännöistä.

Muu henkilökunta ja oppilaat osallistuvat aktiivisesti eri tapahtumien järjestämiseen ja saavat sanoa mielipiteensä koulun käytäntöjä kehitettäessä.

Myös oppilashuollon henkilöstö sekä yhteistyökumppanit seurakunnassa, nuorisotoimessa ja Sipoon lukion senioreissa ovat mukana kehittämässä oppilaiden osallistamiseen tähtääviä ideoita ja pyrkivät mahdollisuuksien mukaan myös jalkautumaan koululle mm. järjestämällä opintomessuja ja kursseja.

Kiinteäkodin ja koulun yhteistyö on tärkeässä osassa koulun toimintakulttuuria. Yhteistyötä toteutetaan eri tavoin: vanhempainillat sekä sähköinen Wilma-ohjelma internetissä takaavat, että yhteistyöllä on hyvät edellytykset ja huoltajilla on mahdollisuus osallistua koulun kehittämiseen.

Oppilaskuntatoiminta

Oppilaskuntatyö on koulun virallista toimintaa. Sen päämääränä on tehdä koulusta kaikille viihtyisä. Oppilaskunta edustaa koko koulua ja kaikkia sen oppilaita. Oppilaskuntaan voi hakea kaikki halukkaat opiskelijat. Oppilaskunnan hallitus valitaan vuosittain vaaleilla ja sen toimintaa ohjaa opettaja.

Tutortoiminta

Tutoriksi voi hakea toisen opiskeluvuoden keväällä. Kiinnostus sosiaaliseen toimintaan, kyky rakentavaan yhteistyöhön ja toisten oppilaiden luottamus ovat tärkeitä tutorin ominaisuuksia. Tutorit koulutetaan tehtävän keväällä. Tutoreiden päätehtävä on auttaa uusia lukiolaisia sopeutumaan kouluympäristöön. He edistävät työllään myönteisyyttä koulun ilmapiirissä. Tutorit osallistuvat lukion markkinointiin opinto-ohjaajan kanssa kiertämällä Sipoon yläkouluilla ja osallistumalla 9. luokkalaisten lukioiltaan sekä toimivat oppaina lukion avoimien ovien päivässä. Tutorit saavat työstään lukiokurssin.

Valvonnat

Enterissä on valvontakamerat sisätiloissa ja ulkoalueilla. Ulko-ovet ovat aina lukossa ja kaikilla talon käyttäjillä on henkilökohtainen avain kulkemiseen. Opettajat ja muu henkilökunta valvovat ja puuttuvat tilanteisiin tarvittaessa. Koulurakennuksen kuntoa ja siellä tehtäviä parannuksia valvoo rehtori yhdessä kouluisännän kanssa.

b) Seuraamukset, kun järjestyssääntöjä rikotaan

Opettaja tai rehtori voi määrätä epäasiallisesti käyttäytyvän tai opiskelua häiritsevän opiskelijan poistumaan tunnilta.

Epäasiallisesta käytöksestä voi seurata opettajan tai rehtorin puhuttelu, oppilaan poistaminen koulusta jäljellä olevan koulupäivän ajaksi, koulun tilaisuudesta poistaminen, yhteydenotto kotiin, vakavissa rikkomuksissa kirjallinen varoitus tai määräaikainen koulusta erottaminen.

Päihteitä ja tupakkatuotteita koskevien sääntöjen rikkomisesta seuraa yhteydenotto viranomaisiin, huoltajaan, kirjallinen varoitus tai määräaikainen koulusta erottaminen.

Sipoon lukion toimintatavat

Alla olevaan taulukkoon on kerätty Sipoon lukiossa käytössä olevat toimintatavat eri tilanteisiin.

Poissaolot	Oppitunneilta ei voi olla poissa ilman pätevää ja hyväksyttävää syytä. Kaikista poissaoloistaan opiskelijan huoltaja tai opiskelija itse (18v. täyttänyt) laatii selvityksen joko Wilmaan tai kirjallisesti. Kirjallinen selvitys (esim. lääkärintodistus) toimitetaan oma-aloitteisesti jokaiselle opettajalle joiden tunneilta opiskelija on ollut poissa. Selvitykseen liitetään terveystietojen tai huoltajan allekirjoitus. Myös täysi-ikäisten tai itsenäisesti asuvien opiskelijoiden tulee selvittää poissaolonsa. Selvitys tehdään kolmen päivän kuluessa poissaolosta tai kouluun paluusta. Aineenopettaja ryhtyy selvittämään asiaa, mikäli opiskelijalla on kurssilta kaksi poissaoloa. Tällöin kurssi on automaattisesti myös vaarassa keskeytyä jo kuluvan jakson aikana. Kurssiarvosanaa ei voida antaa opiskelijalle, jolla on selvittämättömiä poissaoloja. Päteviä ja hyväksyttyjä poissaoloja saa olla enintään kolme yhden kurssin aikana. Mikäli poissaoloja tulee enemmän kuin kolme, kurssi keskeytyy.

	Aineenopettajan luvalla perustellusta syystä opiskelija voi saada luvan jatkaa kurssia. Poikkeuksen muodostavat pitkäaikainen sairaus ja etukäteen aineen opettajan kanssa sovitut kiinteästi kursseihin liittyvät opintokäynnit tai koulun juhlien järjestelyihin liittyvät tehtävät. Jos opiskelija on pitkäaikaisesti sairaana, tulee hänen ilmoittaa poissaolostaan kouluun. Näissä poikkeustapauksissa opiskelija täydentää kurssiaan itsenäisillä suorituksilla opettajan ohjeiden mukaisesti.
Myöhästymiset	Kolmesta oppitunnilta myöhästymisestä seuraa yksi poissaolomerkintä Wilmaan.
Häiritsevä käyttäytyminen	Aineenopettaja keskustelelee opiskelijan kanssa ja ilmoittaa tarvittaessa ryhmänohjaajalle ja opiskelijan kotiin. Ryhmänohjaaja ohjaa asian tarvittaessa oppilashuoltoon tai rehtorille.
Sopimaton kielenkäyttö	Aineenopettaja keskustelelee opiskelijan kanssa ja ilmoittaa tarvittaessa ryhmänohjaajalle ja opiskelijan kotiin. Ryhmänohjaaja ohjaa asian tarvittaessa oppilashuoltoon tai rehtorille.
Fyysinen väkivalta	Ilmoitetaan aina poliisille.
Kiusaaminen	Aineenopettaja puuttuu aina kiusaamiseen ja kutsuu tarvittaessa koolle monialaisen asiantuntijaryhmän. Seurauksena erottaminen lukiosta enintään kolmeksi päiväksi ja tarvittaessa ilmoitus poliisille.
Tupakointi	Viranomaisilmoitus aina poliisille.
Koulun tai toisen henkilön omaisuuden rikkominen / sotkeminen / varastaminen	Järjestetään kuulemistilaisuus, tekijä on aina vahingonkorvausvelvollinen.
Luntaus	Koe hylätään, ei uusintamahdollisuutta, mutta opiskelija voi osallistua kurssille uudelleen.

5. VASTUUT

Sipoon lukiossa vastuut eri tilanteista on kerätty alla olevaan taulukkoon.

Ennaltaehkäisevä työ:

Toiminta	Vastuu
Koulun toimintakulttuurin kehittäminen	Kokonaisvastuu koulun toiminnasta on rehtorilla, mutta jokainen koulun henkilökuntaan tai opiskelijoihin kuuluva vastaa omalta osaltaan koulun hyvästä työskentelyilmapiiristä ja yhteishengestä.
Oppilaskuntatoiminta	Rehtori ja oppilaskunnan ohjaajat Oppilaskunnan hallituksen jäsenet
Tutortoiminta	Tutoreiden ohjaajat Tutorit
Valvonnat	Kaikki koulun aikuiset Valvontakamerat

Seuraamusten käsittely:

Toiminta	Vastuu
Puuttuminen järjestyssääntöjen rikkomiseen ja kiusaamiseen	Kaikki koulun aikuiset
Rehtorille tulevat tapaukset	Rehtori

6. ARVIOINTI

Oppilaiden turvallisuuden ja tämän suunnitelman toteutumisen arviointia tehdään osana koulun laatutyötä. Arviointi tapahtuu kyselyiden avulla ja eri toimijoiden itsearviointeina. Koulun arviointityöstä vastaa koulun laaturyhmä (=johtoryhmä).

Käytettävät ulkoiset arvioinnit:

- Viihtyvyysskysely
- Kouluterveyskysely

LIITE 2

SIPOON ENTERIN KRIISISUUNNITELMA

8.9.2015

Sipoon lukio ja Keuda Sipoo

Sisällysluettelo

1. TÄRKEITÄ PUHELINNUMEROITA.....	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
2. TOIMINTAMALLI KOULUN AKUUTTEJA KRIISITILANTEITA VARTEN	3
2.1 Akuutteja kriisitilanteita	4
2.1.1. Kuolemantapaus	4
2.1.2. Opiskelijan tai oppilaitoksen henkilöstöön kuuluvan kuolema.....	4
2.1.3. Lähiomaisensa menettänyt opiskelija	4
2.1.4. Seuranta	5
2.2. Muut kriisitilanteet	5
2.2.1. Vakavat uhkatilanteet	5
2.2.2. Yleinen vaaramerkki.....	5
2.2.3. Kaasuvaara.....	6
2.2.4. Säteiluvaara	6
2.2.5. Väkivaltatilanteet.....	6
2.2.6. Itsemurhauhkailut.....	7
2.2.7. Itsemurha.....	7
2.2.8. Avioero.....	8
2.3. Sairauskohtaukset	8
2.3.1. Jos opiskelija saa sairauskohtauksen, opettaja ohjaa tilannetta:	8
2.3.2. Jos opettaja saa sairauskohtauksen:	8
2.3.3. Äkilliset sairauskohtaukset	8
3. KRIISISSÄ ELÄVÄT JA SUREVAT OPISKELIJAT	10
3.1. Kriisin kulku	10
3.2. Surureaktiot.....	11
3.2.1. Tavallisimmat reaktiot	11
3.2.2. Muita mahdollisia reaktioita	11
3.2.3. Nuorten välittömiä surureaktioita	12
4. SUREVIEN OPISKELIJOIDEN KOHTAAMINEN	13
4.1. Kriisi koulussa	13
4.2. Keskustelu ryhmässä (tiivistelmä Atle Dygregrovin menetelmästä)	14
5. AJATELTAVAA.....	18
6. LIITTEET	18
Liite1 Tilannekartoitus	18
Liite2 Kirjallinen tiedote kotiin	18
Liite3 Enterin kriisiryhmän jäsenet	18
7. KIRJALLISUUTTA	24

TÄRKEITÄ PUHELINNUMEROITA

Yleinen hätänumero (ambulanssi, palokunta, poliisi)	112
Itä-Uudenmaan pelastuslaitos	020 1111 400
Sipoon kunnan kriisiryhmä (arkisin klo 8-15)	040 191 4530
Itä-Uudenmaan sosiaalipäivystys (virka-ajan ulkopuolella)	040 517 4194
Suomen punaisen ristin (SPR) psykologien valtakunnallinen valmiusryhmä	020 701 2000 (vaihde)
Kirkon henkinen huolto (Hehu) suuronnettomuustilanteissa	pelastusviranomaiset kutsuvat
Valtakunnallinen kriisipuhelin, Suomen mielenterveysseura (arkisin klo 9-07)	010 195 202
Myrkytystietokeskus (24h)	09 471 977
Taksi Nikkilä	09 10 66 4130
Taksi Söderkulla	09 10 66 1150
Sipoon kunnan vaihde	09 23531
Nikkilän terveysasema	09 2353 6001
Porvoon sairaalan yhteispäivystys (klo 16-22)	019 548 2551
Porvoon sairaalan vaihde	019 548 21
Sipoon psykososiaalisen tuen tiimi (ma,ti,to,pe klo 12-13, ke klo 8-9)	09 2353 6573
Sipoon aikuispsykiatrian poliklinikka	09 2353 6740
Nuorisopsykiatrian poliklinikka	019 548 3840
Sipoon seurakunta, kirkkoherranvirasto	09 239 1525
Kirkkoherra	050 545 5886
Kirkon palveleva puhelin (keskusteluapua, klo 18-01)	010 190 071
Kuninkaantien työterveyshuolto (Sipoo)	019 520 4693
Keudan työterveys, Attendo	044 494 3171
Enterin kriisiryhmän jäseniä:	
Rehtori Lukio	09 2353 7310/ 050 341 2363
Apulaisrehtori Keuda	050 462 8822

Opinto-ohjaaja Lukio	09 2353 7314/ 040 191 4469
Opinto-ohjaaja Keuda	050 439 7661
Opintosihteeri Lukio	09 2353 7311/ 040 191 4577
Koulutusassistentti Keuda	050 415 0881
Oppilaitosisäntä	050 383 1597
Pelastussuunnitelmasta vastaava	050 415 0839
Koulukuraattori Lukio	09 2353 7499/ 040 191 4261
Koulukuraattori Keuda	050 415 0890
Koulupsykologi Lukio & Keuda	09 2353 7492/ 050 326 5132
Kouluterveydenhoitaja Lukio & Keuda	09 2353 6423/ 050 465 1369
Erityisopettaja Keuda	050 415 0722

2. TOIMINTAMALLI KOULUN AKUUTTEJA KRIISITILANTEITA VARTEN

- Lukion rehtorille tai Keuda Sipoon apulaisrehtorille ilmoitetaan ensimmäiseksi
- Lukion rehtori/Keuda Sipoon apulaisrehtori kokoaa koulun kriisiryhmän, joka yhdessä sopii muusta tiedottamisesta ja oppilaitoksen ulkopuolisten tahojen kanssa tehtävästä mahdollisesta yhteistyöstä (esim. seurakunta, punainen risti, nuorisotoimi)
- Keuda Sipoon apulaisrehtori toimii operatiivisena johtajana kriisitilanteissa (sijaisena Keuda Sipoon apulaisrehtorin sijainen)
- Oppilaitosisäntä toimii Keuda Sipoon apulaisrehtorin apuna tilanteiden johtamisessa
- Lukion rehtori vastaa koulun ulkopuolisesta tiedottamisesta koko oppilaitosta koskevissa kriiseissä
- Opintosihteeri toimii lukion rehtorin apuna tiedottamisessa
- Lukion psykologi tarjoaa keskusteluapua kriisin kohdanneille opiskelijoille ja pienryhmille
- Enterin kuraattorit tarjoavat keskusteluapua kriisin kohdanneille opiskelijoille, pienryhmille sekä tarvittaessa opettajille
- Opinto-ohjaajat tarjoavat keskustelutukea opiskelijoille
- Enterin kriisiryhmä arvioi otetaanko yhteyttä työterveyshuoltoon henkilökunnan henkisen hyvinvoinnin tukemiseksi
- Kriisin jälkeen arvioidaan kriisiryhmän toiminnan sujuminen

2.1 Akuutteja kriisitilanteita

2.1.1. Kuolemantapaus

- Ota yhteyttä omaisiin.
- Esitä surunvalittelusi.
- Kuuntele.
- Kerro koulussa tehtävästä kriisityöstä.
- Ota selville, miten omaiset haluavat kuolemantapauksesta tiedotettavan oppilaitoksessa.
- Muista luottamuksellisuus.

2.1.2. Opiskelijan tai oppilaitoksen henkilöstöön kuuluvan kuolema

- Lukion rehtori/Keuda Sipoon apulaisrehtori kertoo ryhmänohjaajalle ja muulle henkilöstölle.
- Ryhmänohjaaja kertoo asianomaiselle ryhmälle asiasta avoimesti ja yksinkertaisesti ja on mahdollisuuksien mukaan ryhmän kanssa koulupäivän loppuun saakka.
- Muut ryhmät saavat tiedon opettajiltaan.
- Kun kaikille ryhmille on kerrottu, lasketaan lippu puolitankoon.
- Ryhmänohjaaja pyrkii huolehtimaan siitä, että opiskelijat tuntevat olonsa turvallisiksi kotiin lähtiessään.
- Kriisiryhmä nimeää henkilön, joka ottaa yhteyttä kuolleen opiskelijan luokan vanhempien edustajiin. Vanhempien edustajat saavat tehtäväkseen ilmoittaa asiasta muiden opiskelijoiden vanhemmille/huoltajille. Katso kohtaa ”5. ajateltavaa”!
- Voi olla hyvä pitää vanhempainkokous lähipäivinä.
- Kunnioittakaa omaisten toivomuksia.
- Kriisiryhmässä sovitaan siitä, kuka osallistuu hautajaisiin.
- Jos ryhmä osallistuu: Keskustelkaa seikkaperäisesti, mitä hautajaisissa tulee tapahtumaan. Tämä on tärkeää riippumatta siitä, osallistuvat opiskelijat hautajaisiin vai ei. Osallistuminen tulee olla vapaaehtoista. Hautajaispäivänä tai muuna sopivana päivänä pidetään muistohetki, johon osallistuvat kaikki opiskelijat, joita asia koskettaa. Vainajan valokuva, valkoinen liina ja kynttilät asetetaan esille. Muistoruno luetaan.

2.1.3. Lähiomaisensa menettänyt opiskelija

- Lukion rehtorille/Keuda Sipoon apulaisrehtorille tiedotetaan ensimmäiseksi.
- Lukion rehtori/Keuda Sipoon apulaisrehtori kokoaa oppilaitoksen kriisiryhmän, joka sopii yhdessä muun informaation antamisesta.
- Lukion rehtori/Keuda Sipoon apulaisrehtori, ryhmäohjaaja tai muu nimetty henkilö puhuu sopivan tilaisuuden tullen opiskelijan kanssa kahden kesken ja ilmaisee myötätuntonsa.
- Ole hienotunteinen, älä tungettele.
- Kuuntele opiskelijaa.

- Ota selvää haluaako opiskelija, että ryhmille ja/tai oppilaitokselle kerrotaan tapahtuneesta.
- Ota selvää, haluaako opiskelija keskustella jonkun kanssa.
- Ryhmäohjaaja ja luokkakaverit ottavat osaa opiskelijan suruun antamalla kukkia tai viettämällä hiljaisen hetken tms.
- Jos opiskelija jää pois koulusta ja oppilaitos on saanut tietää omaisen kuolemasta, ota yhteys opiskelijaan samalla tavoin kuin tavallisen poissaolon ollessa kyseessä.

2.1.4. Seuranta

- Ryhmäohjaaja seuraa opiskelijan vointia.
- Tarkkaile opiskelijan surureaktioita.
- Joidenkin surutyö käynnistyy nopeasti kuolemantapauksen jälkeen. Toisten reaktiot ilmenevät vasta myöhemmin. Syyllisyydentunteet ovat tyyppilisiä lasten ja nuorten surureaktioille.
- Huolehdi, että opiskelijalla on mahdollisuus keskustella tapahtuneesta opiskelijahuoltoryhmään kuuluvan henkilön kanssa.
- katso tarkemmin ”3. kriisissä elävät ja surevat opiskelijat”.

2.2. Muut kriisitilanteet

2.2.1. Vakavat uhkatilanteet

Vakavia uhkatilanteita ovat mm. kouluun kohdistuvat murrot ja ilkivalta, tulipalo ja ydinonnettomuus.

Vakavan onnettomuuden uhka voi aiheuttaa jälkihoidon tarvetta unettomuuden, painajaisten, masennuksen, keskittymisvaikeuksien, häiritsevän käytöksen ym. vuoksi.

Vakavista uhkatilanteista ilmoitetaan rehtorille tai koulutuspäällikölle, joka vastaa jatkotoimista (ottaa yhteyttä poliisiin, paloviranomaisiin ym.).

2.2.2. Yleinen vaaramerkki

1. Siirry sisälle ja jää sisätiloihin.
2. Sulje ovet, ikkunat, tuuletusaukot ja ilmastointilaitteet.

3. Avaa radio ja/tai televisiota ja odota ohjeita.
4. Vältä turhan puhelinkäyttöä.
5. Älä poistu alueelta ilman viranomaisten kehotusta.

2.2.3. Kaasuvaara

1. Toimi yllä olevien ohjeiden mukaisesti.
2. Jos haistat kaasua, paina märkä vaate suun eteen ja hengitä sen läpi.
3. Pysyttele yläkerroksissa, kunnes vaara on ohi.
4. Jos olet ulkona, etkä pääse sisään,
  - Kiirehdi kaasupilven alta sivutuuleen.
  - Pyri mahdollisimman korkealle (esim. mäki).
  - Paina märkä vaate, ruoho-, turve- tai sammaltuppo suun eteen ja hengitä sen läpi.

2.2.4. Säteilyvaara

1. Mene sisälle, sulje ikkunat, ovat, tuuletusaukot ja ilmastointi.
2. Pysyttele talon keskiosissa.
3. Suojaa elintarvikkeet ja juomavesi.
4. Jos on pakko mennä ulos, pukeudu ilmatiiviisti. Kun tulet sisään, riisu vaatteet ja peseydy huolellisesti. Suojaa hengitystiesi.
5. Kuuntele radiota ja/tai katso televisiota.

2.2.5. Väkivaltatilanteet

Väkivaltaan täytyy aina puuttua. Jokainen tilanne on erilainen ja asioihin on reagoitava tilanteen vaatimalla tavalla. Väkivaltatilanteiden selvittelyssä on aina otettava huomioon kaikkien osapuolten oikeusturva.

Väkivaltatilanteita tulee ehkäistä ennalta aina kun on mahdollista. Opiskelijoiden keskinäinen nahistelu tai kärhämöinti voi johtaa väkivaltaan. Leikillään painiskelu ja voimain koettelu voi nopeasti muuttua tappeluksi.

Pahoinpitely on asianomistajarikos. Kuitenkin, jos teko tapahtuu yleisellä paikalla, jollaiseksi koulun alue on katsottava tai jos kohteena on alle 15-vuotias, pahoinpitely muuttuu virallisen syytteen alaiseksi. Tällöin poliisilla on velvollisuus toimia. Oppilaitoksen henkilökunnan harkittavaksi jää milloin virkavallan kutsuminen paikalle on tarpeen. Lievä pahoinpitely on aina asianomistajarikos.

Uhkaavissakin tilanteissa aikuisen selkeä, oikeudenmukainen ja päättäväinen puuttuminen auttaa tilanteen rauhoittumiseen. Aikuisen on pyrittävä säilyttämään oma rauhallisuutensa ja jos tarpeen ja mahdollista, paikalle on pyydettävä muita aikuisia. Katso myös Sipoon kunnan tekemä tukimateriaali ”Nyrkit taskuun” (uhka- ja väkivaltatilanteiden ennakoita ja hallinta kouluissa ja päiväkodeissa).

2.2.6. Itsemurhauhkailut

Itsemurhauhkailuihin ja –vihjauksiin on suhtauduttava vakavasti; opiskelijan esille ottamia ongelmia ei saa vähätellä.

Pelkän kuuntelemisen sijaan voit yrittää ottaa asian suoraan puheeksi, kysymällä esim. ”Mitä tarkoitat, kun sanot, että ei ole enää mitään järkeä elää?”

Älä ala yksinäsi pohtia asiaa, ota yhteys opiskelijahuoltoryhmään.

2.2.7. Itsemurha

Itsemurha voi aiheuttaa ahdistusta, minkä vuoksi on tärkeätä työstää tapahtunutta.

On tärkeätä tehdä yhteistyötä omaisten kanssa. Jos omaiset eivät halua, että asia otetaan esille oppilaitoksessa, tulisi heidän kanssaan harkita sitä, että tieto itsemurhasta tulee mahdollisesti ennemmin tai myöhemmin julki.

Asiallinen tieto itsemurhan syistä helpottaa tapahtuman työstämistä.

Jos tapahtuneesta tiedetään jo oppilaitoksessa, noudatetaan harkinnan mukaan niitä sääntöjä, jotka koskevat ”2.1.1 kuolematapausta”.

2.2.8. Avioero

Avioero voi aiheuttaa samanlaisia reaktioita kuin kriisi ja suru. Katso tarkemmin ”3. kriisissä elävät ja surevat opiskelijat”.

2.3. Sairauskohtaukset

2.3.1. Jos opiskelija saa sairauskohtauksen, opettaja ohjaa tilannetta:

1. Yksi opiskelija hakee toisesta ryhmästä toisen opettajan paikanpäälle.
2. Jos ryhmässä on kännyköitä, hälytetään ambulanssi heti paikalle.
3. Yksi opiskelija lähtee odottamaan ambulanssin tuloa, yksi menee toimistoon kertomaan tapahtuneesta, jotta sieltä voidaan tulla auttamaan hissien toiminnassa yms.
4. Toinen opettaja auttaa sairasta ja toinen rauhoittaa tilannetta muuten.
5. Kun tilanne on ohi, tapahtuneesta keskustellaan ryhmän kanssa ja myös ryhmää, jonka opettaja kutsuttiin paikalle, informoidaan asiasta ja tarvittaessa keskustellaan.
6. Jos terveydenhoitaja on talossa, hänet haetaan heti paikalle, kun lähdetään toimistoon tiedottamaan ja odottamaan ambulanssia.

Olisi hyvä, jos henkilökunnalla olisi tiedossa opiskelijat, joilla on esim. epilepsia, ainakin ryhmää opettavien on tiedettävä, että ryhmässä on tällainen henkilö, välttämättä ei ehkä nimeä tarvita. Jos tällainen kohtaus tulee, niin ollaan heti ajan tasalla.

2.3.2. Jos opettaja saa sairauskohtauksen:

Opiskelijat hakevat apua toisesta luokasta ja toisen luokan opettaja toimii tilanteen ohjaajana yllä olevan ohjeen mukaan.

2.3.3. Äkilliset sairauskohtaukset

Tajunnan häiriö

Häiriö voi kehittyä nopeasti tai hitaasti ja syynä voi olla tapaturma tai sairauskohtaus. Tajuton ja tokkurainen henkilö asetetaan kylkiasentoon odottamaan kuljetusta. Häntä ei saa jättää yksin. Kutsu tarvittaessa apua paikalle!

Kouristukset

Kouristusten tavallisin syy on epilepsia, jonka aiheuttaa aivotoiminnan sähköinen häiriö. Opiskelija on estettävä vahingoittamasta itseään.

Diabeettinen sokki

Jos sokeritautia sairastavan verensokeri laskee alas, tila voi olla hengenvaarallinen. Tajuissaan olevalle tarjotaan sokeripitoista juomaa, tajuttomalle ei. Tarvittaessa voidaan kuitenkin sivellä sokeriliuosta hunajaa tajuttoman suun limakalvoille. Tajuton henkilö on saatava nopeasti hoitoon terveyskeskukseen. Tunnista diabeetikon ranneke tai kaulatunnistin.

Kova vatsakipu

Kivun syytä on vaikea määritellä tapahtumapaikalla. Kyseessä voi olla myös vakava sairaus. Vatsakivestä kärsivän on yleensä helpointa olla makuulla, polvet koukussa.

Äkillinen rintakipu

Rintakipuun on suhtauduttava aina vakavasti. Kovan, puristavan rintakivun tavallisin syy on sydäninfarkti. Kivun esiintyessä:

- soita viivyttelemättä 112!
- kerro, että kyseessä on rintakipupotilas.
- järjestä apu oikeaan paikkaan.
- tajuton kylkiasentoon.
- jos ei hengitä ja sydän ei toimi, aloittakaa elvytys!

Aivoverenkierron häiriöt

Tukos aivojen verenkierrossa ja aivoverenvuoto ovat ihmiselle hätätilanteita. Tukoksessa raajat voivat halvaantua eriasteisesti, usein puhekyky katoaa ja tulee näköhäiriöitä. Vaikka

oireet voivat olla lieviä, esim. voimakas päänsärky, puhehäiriö, niskajännitys, pahoinvointi ja tajunnanhäiriöt, on hoitoon hakeuduttava kiireesti.

Suuret verenvuodot

Runsas verenvuoto voi johtaa shokkiin ja on hengenvaarallinen tilanne. Verenvuoto voi olla näkyvä tai sisäinen. Jos opiskelijalla on runsas verenvuoto tai häntä huimaa

- pane opiskelija pitkälleen.
- paina sormin tai kämmenellä suoraan vuotokohtaan.
- sido haavalle paineside.

3. KRIISISSÄ ELÄVÄT JA SUREVAT OPISKELIJAT

3.1. Kriisin kulku

Henkilöt, jotka ovat kokeneet erilaisia traumaattisia tapahtumia, esim. onnettomuus, sairaus, avioero, työttömyys, konkurssi, kuolema, väkivalta tai näiden uhka, käyvät läpi kriisin eri vaiheet.

Kriisiin sisältyy eri vaiheita ja kukin käy ne läpi omalla tavallaan.

Sokkivaihe

voi kestää enintään yhden viikon.

voimakkaita sekä fyysisiä että psyykkisiä reaktioita tai niiden täydellinen puuttuminen.

Reaktiovaihe

voi kestää 1-6 viikkoa.

tapahtuneen asteittainen tiedostaminen.

Käsittelyvaihe

voi kestää pitkään, jopa yhden vuoden tapahtuman jälkeen.

kriisireaktiot vähenevät hitaasti.

Uudelleen suuntautumisen vaihe

elämä jatkuu.

3.2. Surureaktiot

3.2.1. Tavallisimmat reaktiot

ahdistus

voimakkaat muistot

unihäiriöt

suru, ikävä ja kaipaus

viha, huomiota vaativa käytös

syllisyys, itsesyytökset ja häpeä

kouluvaikeudet

ruumiilliset oireet, esim. vatsavaivat.

3.2.2. Muita mahdollisia reaktioita

aggressiivinen käyttäytyminen

muiden välttely

kuvitelmat

persoonallisuuden muutokset

tulevaisuuspessimismi

syyn ja tarkoituksen pohtiminen

mahdollinen vaikutus kehitykseen ja kypsymiseen.

3.2.3. Nuorten välittömiä surureaktioita

sokki, epätodellisuuden tunne

kauhistus, vastustus, tunteenpurkaukset tai tunteiden lamaantuminen

arkitoimien jatkaminen surun työstämiseksi

tapahtuneen kieltäminen

tapahtuneeseen liittyvät kysymykset

unihäiriöt

voimakkaat muistikuvat

mikään ei tunnu mielekkäältä, masennus

kaipaus

ärtyisyys, häiriökäyttäytyminen

ongelmat koulussa

säryt, muut pikkuvaivat.

syyllisyys, itsesyytökset ja häpeä

sosiaalinen syrjään vetäytyminen

regressio

väärinkäsitykset

kuvitelmat

luonteenlaadun muuttuminen

pessimistinen asenne tulevaisuuteen.

4. SUREVIEN OPISKELIJOIDEN KOHTAAMINEN

Keskusteltaessa surevan opiskelijan kanssa on muistettava:

- Ole hienotunteinen, älä tungettele.
- Kuuntele opiskelijaa, jotta saisit selville, mitä hän tahtoo.
- Vältä ilmauksia ”voi sinua raukkaa”, ”aika parantaa haavat”, ”minä tiedän miltä sinusta tuntuu”.
- Lohduta luontevasti, ole oma itsesi.
- Avoin ja rehellinen viestintä.
- Selvitä väärinkäsitykset.
- Vältä abstrakteja selityksiä.
- Vältä kaunistelevia ilmauksia. Älä vertaa kuolemaa uneen tai matkaan.
- Ole avoin kysymyksille ja ole valmis keskustelemaan, jos nuori sitä toivoo.
- Hyväksy se, että keskustelut voivat jäädä lyhyiksi.
- Katselkaa yhdessä valokuvia.
- Tee menetys todelliseksi
- Älä kätke omia tunteitasi.
- Pidä näkyvillä esineitä, jotka muistuttavat vainajasta.
- Tue nuoren kykyä hallita tunteitaan.
- Koulunkäynnin jatkaminen on tärkeä.
- Vältä ihmissuhteiden katkaisemista turhaan.
- Keskustele nuoren kanssa kuoleman pelosta/oman tai vanhempien.
- Anna nuoren kertoa syyllisyydentunteistaan.
- Nuori on koko ajan omaisen tai lähiystävän seurassa.
- Jälkipuinti nuoren ehdoilla.

Nuoren käsitys kuolemasta

- Ymmärtää kuoleman abstraktina käsitteenä.
- Ymmärtää kuoleman syyt, sen mitä tapahtuu kehossa.
- Nuori hallitsee itsensä ja kykenee käsittelemään asioita myös itsenäisesti.

4.1. Kriisi koulussa

- Vältä väärinkäsityksiä ja virheellisiä kuvitelmia.
- Oikaise virheelliset huhut.
- Kerro kaikki olennaiset tosiasiat.
- Anna nuorten kertoa tunteistaan (pelko ym.).
- Opetta nuoria konkretisoimaan surunsa ja kaipauksensa.
- On tärkeää huolehtia siitä, ettei kriisissä elävää opiskelijaa jätetä yksin. Älä ota etäisyyttä.

- Rituaalit: muistohetki, luokka osallistuu hautajaisiin, symboliset eleet, merkkipäivien muistaminen.

Imaisutapoja:

Ainekirjoitus

Kirjeet

Runot

Draama

Liikunta

Kertomukset

Piirustukset

Maalaukset

Keskustelu:

Tapahtuneen jälkipuinti (debriefing) ryhmässä.

Vanhempien tapaaminen.

4.2. Keskustelu ryhmässä (tiivistelmä Atle Dygregrovin menetelmästä)

Keskustelu saa mielellään kestää enemmän kuin yhden oppitunnin. Varaa riittävästi aikaa.

Tee keskustelua varten suunnitelma: avaus, tosiasiat, ajatukset/reaktiot, informaatio ja päätös.

Kerro keskustelussa noudatettavista säännöistä.

Yritä saada opiskelijat kertomaan, miten he saivat tiedon tapahtuneesta (vähentää hämmennystä ja väärinkäsityksiä).

Suunnitelkaa yhdessä jatkotoimia.

Kuolemantapauksista ja muista kriiseistä on vaikea puhua, tee mielellään yhteistyötä jonkun toisen opiskelijalle tutun henkilön kanssa.

Avaus

Kerro mitä tullaan tekemään ja miksi.

On tärkeätä painottaa kuoleman aiheuttamista monista tunteista ja reaktioista puhumista, vaikka se tuntuu kipeältä. Saadessaan puhua tapahtuneesta ihminen alkaa paremmin ymmärtää, miten toiset kokevat tilanteen. Tilanne ei enää jonkin ajan kuluttua tunnu niin tuskalliselta.

Seuraavat säännöt ovat tärkeitä:

- Kukaan ei saa jälkeinpäin kertoa toisten ajatuksista, tunteista tai kokemuksista.
- Ketään ei saa jälkeinpäin moittia reaktioidensa tähden.
- Kukaan ei voi puhua toisen puolesta.
- Kenenkään ei ole pakko puhua, mutta on hyvä, jos kaikki kertovat, miten kukin sai kuulla tapahtuneesta.

Tosiasiat

Jokainen saa kertoa, miten hän sai tietää tapahtuneesta.

Nuorilla on hyvin suuri tarve saada konkreettista tietoa. On tärkeätä puuttua huhuihin ja virheellisiin käsityksiin, ”tuskatartunta” leviää nuorten ryhmissä kulovalkean tavoin.

Ajatukset/reaktiot

Mitä ajatuksia tapahtuma on herättänyt (vältä kysymystä ”miltä sinusta tuntui?”, se voi pikemminkin ehkäistä keskustelua kuin edistää sitä), kysy esim. ”mikä tuntui sinusta pahimmilta?”.

On tärkeää ilmaista sanoin kaikkia aistihavaintoja (näkö, kuulo, haju ja tunto); aseta mielellään kysymys ”reagoiko joku muu samalla tavalla?”

Rohkaise nuoria kertomaan unistaan ja peloistaan.

Esimerkiksi piirtämistä ja runojen kirjoittamista voidaan myös käyttää apuna.

Rohkaise opiskelijoita jättämään jäähyväiset kuolleelle luokkatoverilleen.

Yritä saada opiskelutovereiden luontainen myötätunto esiin ja rohkaise heitä pitämään huolta toisistaan.

Informaatio

Kerää yhteen opiskelijoiden esiintuomat aiheet, tuo esiin heidän reaktioidensa yhdenmukaisuus ja korosta heidän reaktiotapojensa normaaliutta.

Kerro normaaleista reaktioista: pelontunteet, tuska, viha, kosto, suru, häpeä ja syyllisyys ym.

Nuorten on tärkeätä tietää, että tapahtunut saattaa vaikuttaa heidän keskittymiskykyynsä ja muistiinsa ja että on täysin normaalia jatkaa asian työstämistä viikkojen ja kuukausien ajan.

Anna mielellään nuorille neuvoja siitä, miten he voivat jatkaa tapahtuneen työstämistä, esim.

- puhu tapahtuneesta vanhempien kanssa.
- puhu ystävien kanssa.
- käy hautausmaalla.
- hanki enemmän tietoa tapahtuneesta.
- kirjoita runoja, pidä päiväkirjaa.

Päätös

Päätösvaiheessa käsitellyistä aiheista tehdään yhteenveto ja suunnitellaan myöhempiä tapahtumia.

Ryhmä tekee suunnitelman jonkin asian toteuttamisesta yhdessä, esim. yhteinen piirros voi olla hyvä päätös tällaiselle kokoontumiselle.

Lopuksi opiskelijoilta kysytään, jäikö jokin asia mietityttämään tai epäselväksi tai mitä he ajattelevat kokoontumisesta.

Opettajat voivat keskustelun aikana tarkkailla reagoiko joku opiskelijoista erityisen voimakkaasti ja keskustella jälkeenpäin hänen kanssaan.

5. AJATELTAVAA

1. Älä koskaan lähetä opiskelijoita aikaisemmin kotiin kuolemantapauksen johdosta. Saata mielellään opiskelija kotiin.
2. Anna opiskelijoille mahdollisuus soittaa kotiin, jos he tuntevat tarvetta siihen.
3. Yritä saada kriisin kohdannut opiskelija palaamaan nopeasti kouluun, rutiinit ovat hyvästä.
4. Älä koskaan viivyttelö onnettomuudesta tiedottamisen kanssa.
5. Kun jotakin vakavaa on tapahtunut, syntyy helposti huhuja, jotka ovat monesti todellisuutta pahempia.
6. Jos opiskelija tai opettaja on kuollut, älä unohda muistohetken järjestämistä koko oppilaitokselle.
7. Jos opiskelija on kuollut, tarvitaan monesti useita ryhmäkeskusteluja pitkähkön ajan kuluessa.
8. Älä unohda parasta ystävää – tarkkaile tämän reaktioita.
9. Jos opiskelija kuolee loman aikana, kokoa ryhmä loman jälkeisenä ensimmäisenä koulupäivänä.
10. Auttaja tarvitsee myös itse apua.

6. LIITTEET

- Liite1   Tilannekartoitus
- Liite2   Kirjallinen tiedote kotiin
- Liite3   Enterin kriisiryhmän jäsenet

Liite 1

TILANNEKARTOITUS

Vastuuhenkilö:

1. _____

(tähän merkitään aina sen henkilön nimi, joka on ensimmäiseksi havainnut tapahtuneen)

2. _____

(tähän merkitään aina sen henkilön nimi, jolle vastuu on siirretty)

Lyhyt kuvaus tapahtuneesta:

A. Apua on kutsuttu seuraavasti:

B. Omaisille on tiedotettu seuraavasti:

C. Toimenpiteet, joihin on ryhdytty:

D. Seuraaville henkilöille/ryhmille on tiedotettu (rastita):

_____ryhmänohjaaja

_____ryhmätoverit

_____muut opettajat, joita asia koskee

_____muut kaverit/ystävät

_____opettajakunta

_____kriisiryhmä

_____terveydenhoitaja

_____psykologi

_____kuraattori

_____muu _____ (kuka?)

_____vanhemmat

(Lukion rehtorin/Keuda Sipoon apulaisrehtorin allekirjoitus)

Säilytetään kriisikansiossa

Liite 2

KIRJALLINEN TIEDOTE KOTIIN

Tekstiehdotus:

Ryhmä _____ on tänään vastaanottanut traagisen tiedon _____

kuolemasta.

Tämä koskettaa syvästi meitä kaikkia, erityisesti ryhmän opiskelijoita.

Sen vuoksi tulemme lähipäivinä käyttämään paljon aikaa tapahtuneesta keskusteluun.

Tarvittaessa tulee myös _____ olemaan paikalla, pappi

_____ tulee osallistumaan oppilaitoksessa pidettävään muistohetkeen.

Nuorille on hyvin tärkeää, että myös kotona puhutaan avoimesti tapahtuneesta.

Älä epäröi ottaa yhteyttä meihin lisätietojen tai avun saamiseksi.

_____ (oppilaitos)

_____/_____/20

_____
ryhmänohjaaja

_____
Lukion rehtori/Keuda Sipoon apulaisrehtori

Enterin turvaryhmän jäsenet lv. 2015-2016:

liite 3

**Aarne Alatalo, lukion rehtori,
kokoonkutsuja I, viestintävastaava I
puh. 050 341 2363**

**Jari Haapala, Keuda Sipoon apulaisrehtori,
kokoonkutsuja II, viestintävastaava II
puh. 050 415 0840**

**Timo Mäkelä, Keuda Sipoon opettaja,
vastaa käytännön tilanteesta yhdessä oppilaitosisännän kanssa,
kokoonkutsuja IV
puh. 050 415 0839**

**Jyrki Penttinen, oppilaitosisäntä,
vastaa käytännön tilanteesta yhdessä Mäkelän kanssa,
kokoonkutsuja III, viestintävastaava III
puh. 050 383 1597**

**Kari Ponto, Keuda Sipoon opinto-ohjaaja,
puh. 050 439 7661**

**Asta Viitanen, lukion opinto-ohjaaja / Riikka Huikuri 4.6.2016 asti
puh. 040 191 4469**

Gull-Britt Kaurila, lukion kuraattori

puh. 040 191 4261

Mirja Nevala, Keuda Sipoon kuraattori

puh. 050 415 0890

Rauni Pääkkönen, lukion psykologi

puh. 050 326 5132

Jörgen Löfgren, lukion opintosihteeri

puh. (09) 2353 7311 / 040 191 4577

Leena-Kaisa Laasonen, Keuda Sipoon koulutusassistentti

puh. 050 415 0881

Kokoontumispaikka: Enterin neuvotteluhuone.

Mikäli siihen pääsy ei onnistu kokoontumiset kirjastossa.

Päivitetty nimilista 8.9.2015

7. KIRJALLISUUTTA

Dyregrov Atle (1993). *Lapsen suru*. Mannerheimin Lastensuojeluliitto, Suomen Punainen Risti ja Suomen Mielenterveysseura.

Dyregrov Atle (1994). *Katastrofipsykologian perusteet*. Vastapaino.

Dyregrov Atle (1994). *Beredskap för skolan. Rädda Barnen*.

Dyregrov Atle, Raundalen Magne (1997). *Sureva lapsi ja koulu*. Vastapaino.

Heiskanen Tarja toim. (1994). *Takaisin elämään*. Henkinen tuki ja onnettomuudet.

MLL, Suomen Mielenterveysseura, SPR, ISBN 951-9458-31x

Palosaari Eija (2007). *Lupa särkyä. Kriisistä elämään*. Edita.

Peltonen Heidi toim. (2006). Opiskelun tuki esi- ja perusopetuksessa (Koulun kriisisuunnitelman laatiminen).

Poijula Soili (2007). *Lapsi ja kriisi*. Selviytymisen tukeminen. Helsinki: Kirjapaja.

Poijula Soili (2002) *Surutyö*. Helsinki: Kirjapaja.

Psyykkinen ensiapu (1992). Mannerheimin Lastensuojeluliitto, Suomen Punainen Risti ja Suomen Mielenterveysseura.

Saari Salli (2000). *Kuin salama kirkkaalta taivaalta*. Kriisit ja niistä selviytyminen. Otava.

Kriisisuunnitelma on päivitetty 8.9.2015

PELASTUSSUUNNITELMA

SISÄLLYS

1. PELASTUSSUUNNITELMAN PERUSTEET	7
1.1 SUUNNITELMAN TARKOITUS	7
1.2 LAKI- JA ASETUSPERUSTEET	9
1.3 KOHTEEN YLEISTIEDOT	13
1.4 SUOJELTAVA HENKILÖSTÖ	16
1.5 LIITYNNÄT PELASTUSTOIMEEN	17
2. VAARATILANTEET JA NIIDEN VAIKUTUKSET	19
2.1 VAARATILANTEIDEN ARVIOINTIMENETTELY	19
2.2 VAARATILANTEIDEN JA NIIDEN VAIKUTUSTEN ARVIOINTI	21
2.3 VAARAA TUOTTAVAT AINEET	23
3. TOIMENPITEET VAARATILANTEIDEN EHKÄISEMISEKSI	25
3.1 PALOTURVALLISUUS	25
3.1.1 Tulitöiden paloturvallisuus	25
3.1.2 Tuhopolttojen torjunta	25
3.1.3 Oma palotarkastus	25
3.1.4 Jälkivahinkojen torjunta	25
3.2 VAARALLISET AINEET	26
3.3 TYÖSUOJELU JA ENSIAPUVALMIUS	29
3.4 ILKIVALLAN JA RIKOSTEN EHKÄISY	31
3.5 TIETOTURVALLISUUS	34
3.6 VARAUTUMINEN VAARATILANTEISIIN KIINTEISTÖN HUOLLOSSA	37
4. POISTUMIS- JA SUOJAUTUMISMAHDOLLISUUDET SEKÄ SAMMUTUS- JA PELASTUSTEHTÄVIEN JÄRJESTELYT	39
4.1 RAKENNUKSESTA POISTUMINEN JA KOKOONTUMISPAIKAT	39
4.2 SAMMUTUS- JA PELASTUSTEHTÄVIEN JÄRJESTELYT	39
4.3 VÄESTÖNSUOJAT	40
4.3.1 Väestönsuojat ja suojien käyttösuunnitelmat	41
5. TURVALLISUUDESTA VASTAAVAT HENKILÖT JA TURVALLISUUSKOULUTUS	42
5.1 TURVALLISUUSHENKILÖT	42
5.2 TURVALLISUUSKOULUTUS	45
5.2.1 Turvallisuushenkilöstön koulutustilanne	47
6. TURVALLISUUSMATERIAALI	48
7. OHJEET ERILAISIA ONNETTOMUUS-, VAARA- JA VAHINKOTILANTEITA VARTEN	50
7.1 YLEISET TOIMINTAOHJEET ONNETTOMUUKSIEN VARALTA	50
7.1.1 Sisäiset hälytysjärjestelyt	53

7.1.2	Rakennuksesta poistuminen	53
7.1.3	Hätäilmoituksen teko	54
7.1.5	Vahingosta toipuminen	54
7.2	ONNETTOMUUSKOHTAISET TOIMINTAOHJEET	55
7.2.1	Toimintaohje tulipalon sattuessa	55
7.2.2	Toimintaohje tapaturman tai sairaskohtauksen sattuessa	55
7.2.3	Toimintaohje uhkaavan henkilön kohtaamistilanteessa	55
7.2.4	Toimintaohje pommiuhkaustilanteessa	55
7.2.5	Toimintaohje varkaus- tai ryöstötapauksessa	55
7.2.6	Toimintaohje sähkökatkon sattuessa	55
7.2.7	Toimintaohje kaasuvaarassa	55
7.2.8	Toimintaohje säteilyvaarassa	55
7.2.9	Toimintaohje väestönsuojaan suojauduttaessa	55

PELASTUSSUUNNITELMA

SUUNNITELMAN LAATIJAT:

Päiväys	Nimi	Tehtävä
13.10.2009	Hannu Sihvonen	vanhempi lehtori

SUUNNITELMAN HYVÄKSYMINEN KOHTEESSA:

Päiväys	Nimi	Tehtävä
13.10.2009	Aarne Alatalo	rehtori, Sipoon lukio
13.10.2009	Risto Asp	koulutuspäällikkö, Keuda

PELASTUSVIRANOMAISEN TARKASTUSMERKINNÄT:

Päiväys	Nimi / tehtävä	Huomautukset
	Tage Lönnroth, palotarkastaja	tekniset asiat, tekninen suunnittelu
	Tapio Kolehmainen, palotarkastaja	riskianalyysit

"Suunnitelma on pidettävä ajan tasalla." Valtioneuvoston asetus pelastustoimesta, 9 §

JAKELU:

Organisaation / Kohteen johto	Suunnitelma / osat	Kpl
Aarne Alatalo, rehtori		1
Jari Haapala, apulaisrehtori		1
Organisaation / Kohteen turvallisuus-johtaja(-t) / -vastuuhenkilö(-t)		
Timo Mäkelä, opettaja		1
Jakelu kohteessa		
Opettajainhuone, yläkerta		1
Opettajainhuone, alakerta		1
Opintosihteerit		2
Oppilaitosisäntä		1
Tekninen tsto, Johan Granqvist		1

Pelastuslaitos		Suunnitelma / <u>yhteenveto</u>	1
YHTEENSÄ			10

Huom. sähköpostin liitteenä koko henkilökunnalle

1. PELASTUSSUUNNITELMAN PERUSTEET

1.1 SUUNNITELMAN TARKOITUS

Turvallisuutta pidetään luonnollisena osana kaikkea toimintaa. Turvallisuuden takaamiseksi joudutaan kuitenkin yhä enemmän kiinnittämään huomiota erilaisiin turvallisuusjärjestelyihin ja ottamaan siihen liittyvät asiat osaksi jokapäiväistä toimintaa. Turvallisuudesta huolehtiminen ei liity vain poikkeusolojen tilanteisiin vaan toimenpiteiden keskeisenä tavoitteena on taata toiminnan turvallisuus normaaliaikoina.

Varautumista erilaisiin vaaratilanteisiin ei ole jätetty vain vapaaehtoisen toiminnan varaan, vaan lainsäädännössä on asetettu velvoitteita omatoimisesta varautumisesta.

Pelastuslain edellyttämän pelastussuunnitelman laatiminen on tärkeä osa turvallisuuteen liittyvien toimenpiteiden suorittamisessa. Se ei ole kuitenkaan ainut ja riittävä toimenpide todellisen turvallisuustilanteen parantamiseksi. Pelastussuunnitelman myötä on tarvittaessa parannettava turvallisuuteen liittyviä rakenteellisia järjestelyjä, hankittava vaara-tilanteissa tarvittavaa materiaalia ja pidettävä se toimintakuntoisena, koulutettava turvallisuushenkilöstö toimimaan erilaisissa vaaratilanteissa, perehdytettävä koko henkilöstö turvallisuustoimintaan ja sisällytettävä turvallisuusasiat uusien työntekijöiden perehdyttämiskoulutukseen sekä ylläpidettävä turvallisuusasioiden tietotaitoa säännöllisin väliajoin toistettavilla koulutus-, harjoitus- ja perehdyttämistilaisuuksilla.

Turvallisuusasioista huolehtimiseen liittyviä vaatimuksia on myös muussa lainsäädännössä, esimerkiksi työturvallisuuslaissa. Lisäksi laatustandardien vaatimusten täyttäminen edellyttää, että turvallisuusasioista on huolehdittu.

Hyvin toteutetut turvallisuusjärjestelyt ovat osa myönteistä toimintakulttuuria. Ne lisäävät henkilöstön turvallisuudentunnetta, sitoutumista työhön ja antavat ulkopuolisille myönteisen kuvan toimintakulttuurista. Omatoimiset turvallisuusjärjestelyt ovat useassa tapauksessa myös osa organisaatioiden yleistä toimintapolitiikkaa. Tämän lisäksi vakuutuksiin, erilaisiin sopimuksiin ja tehtäviin liittyy vaatimuksia turvallisuustilanteesta huolehtimisesta. Korvausten saaminen erilaisista onnettomuustilanteista voi edellyttää, että turvallisuuteen liittyvät vaatimukset ovat olleet kunnossa.

Toimiva ja hyvin hoidettu omatoiminen varautuminen vaaratilanteisiin edellyttää, että turvallisuuteen liittyvät asiat ovat osa jokapäiväistä toimintaa, turvallisuuteen liittyvistä

asioista huolehditaan joka hetki ja pelastussuunnitelma pidetään ajan tasalla päivittämällä se säännöllisin väliajoin.

Viranomaiset myös valvovat turvallisuusjärjestelyjen toteuttamista antamalla asiaan liittyviä määräyksiä, tarkastamalla suoritettavien toimenpiteiden turvallisuusjärjestelyjä, suorittamalla säännöllisin väliajoin tarkastuksia, antamalla lausuntoja, neuvontaa ja opastusta.

1.2 LAKI- JA ASETUSPERUSTEET

”Rakennuksen omistaja ja haltija, teollisuus- ja liiketoiminnan harjoittaja, virasto, laitos ja muu yhteisö on asianomaisessa kohteessa ja muussa toiminnassaan velvollinen ehkäisemään vaaratilanteiden syntymistä, varautumaan henkilöiden, omaisuuden ja ympäristön suojaamiseen vaaratilanteissa ja varautumaan sellaisiin pelastustoimenpiteisiin, joihin ne omatoimisesti kykenevät.”([Pelastuslaki](#), 8 §).

Valtioneuvoston asetuksessa tarkemmin määriteltävään rakennukseen tai muuhun kohteeseen, jossa henkilö- ja paloturvallisuudelle tai ympäristölle aiheutuvan vaaraan taikka mahdollisen onnettomuuden aiheuttamien vahinkojen voidaan arvioida olevan vakavat, on laadittava pelastussuunnitelma 8 §:ssä tarkoitetuista toimenpiteistä. Pelastussuunnitelman sisällöstä voidaan tarvittaessa antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. (Pelastuslaki, 9 §).

Pelastussuunnitelman sisältö ([Valtioneuvoston asetus pelastustoimesta](#), 10 §)

Pelastussuunnitelmassa on selvitettävä:

- 1) *ennakoitavat vaaratilanteet ja niiden vaikutukset;*
- 2) *toimenpiteet vaaratilanteiden ehkäisemiseksi;*
- 3) *poistumis- ja suojautumismahdollisuudet sekä sammutus- ja pelastustehtävien järjestelyt;*
- 4) *turvallisuushenkilöstö, sen varaaminen ja kouluttaminen sekä muun henkilöstön tai asukkaiden perehdyttäminen suunnitelmaan;*
- 5) *tarvittava materiaali kuten alkusammutus-, pelastus- ja raivauskalusto, henkilösuojaimet ja ensiaputarvikkeet sen mukaan kuin ennakoitujen vaaratilanteiden perusteella on tarpeen;*
- 6) *ohjeet erilaisia 1 kohdan mukaisesti ennakoituja onnettomuus-, vaara- ja vahinkotilanteita varten;*
- 7) *miten suunnitelman sisältyvät tiedot saatetaan asianomaisten tietoon.*

Edellä 9 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuun kohteeseen laaditussa pelastussuunnitelmassa on selvitettävä erikseen, miten rakennuksessa tai tilassa olevien heikentynyt toimintakyky otetaan huomioon vaaratilanteisiin varautumisessa.

Pelastussuunnitelmassa on tarpeen mukaan otettava huomioon kohteen tavanomaisesta poikkeava käyttö.

Velvollisuus laatia pelastussuunnitelma, (Valtioneuvoston asetus pelastustoimesta, 9 §)

- 1) *asuinrakennuksiin tai muihin rakennusryhmiin, jotka ovat samalla tontilla tai rakennuspaikalla ja jossa on yhteensä vähintään viisi asuinhuoneistoa;*

- 2) *sairaaloihin, vanhainkoteihin, hoitolaitoksiin, liikuntarajoitteisten ja muiden erityisryhmien palvelu- ja asuinrakennuksiin sekä rangaistuslaitoksiin ja muihin näitä vastaaviin tiloihin, joissa olevien ihmisten kyky havaita vaaratilanne tai mahdollisuudet toimia vaaratilanteen edellyttämällä tavalla ovat heikentyneet;*
- 3) *hoteleihin, asuntoihin, lomakyliin, leirintäalueille ja muihin vastaaviin majoitustiloihin, joissa on yli 10 majoituspaikkaa;*
- 4) *Kokoontumis- ja liiketiloihin, joissa on runsaasti yleisöä tai asiakkaita, kuten yli 50 asiakaspaikan ravintoloihin, yli 25 hoitopaikan päiväkotihuoneistoihin ja yli 500 neliömetrin kokoihin myymälöihin, kouluihin, urheilu- ja näyttelyhalleihin, teattereihin, kirkkoihin, kirjastoihin ja liikenneasemille;*
- 5) *Suurehkoihin tuotanto-, varasto- ja maataloustuotantotiloihin;*

- 6) kohteisiin, joissa palo- ja räjähdysvarallisten kemikaalien käsittely tai varastointi voi aiheuttaa vaaraa ihmisten terveydelle, omaisuudelle tai ympäristölle;
- 7) tiloihin, jotka on varustettu säädöksessä tai viranomaisen päätöksessä vaaditulla automaattisella sammutuslaitteistolla tai paloilmittimella;
- 8) Yrityksiin, laitoksiin ja vastaaviin kohteisiin, joissa työntekijöiden ja samanaikaisesti paikalla olevien muiden ihmisten määrä on yleensä 30;
- 9) liiketoiminnan harjoittajan tai muun yhteisön järjestämään tapahtumaan, jossa henkilö- ja paloturvallisuudelle tai ympäristölle aiheutuvan vaaran taikka mahdollisen onnettomuuden aiheuttamien vahinkojen voidaan arvioida olevan vakavat tapahtumaan osallistuvien ihmisten suuren määrän tai muun erityisen syyn vuoksi.

Jos samaa kohdetta varten tulee muun lain kuin pelastuslain nojalla laatia pelastus-, valmius- tai muu vastaava suunnitelma, 1 momentissa tarkoitettua pelastussuunnitelmaa ei tarvitse laatia, vaan pelastussuunnitelmassa selvitettäviä tietoja vastaavat tiedot voidaan koota muun lain nojalla laadittavaan suunnitelmaan.

Pelastussuunnitelma on pidettävä ajan tasalla, ja siitä on tiedotettava tarvittavalla tavalla asianomaisen rakennuksen tai muun kohteen asukkaille ja työntekijöille sekä muille, joiden on osallistuttava pelastussuunnitelman toimeenpanoon. Pelastussuunnitelma tai sen yhteenvedo on toimitettava alueen pelastusviranomaiselle tämän antamien ohjeiden mukaisesti.

Vaarallisten kemikaalien laajamittaista teollista käsittelyä ja varastointia harjoittavien tuotantolaitosten suunnitelmasta säädetään vaarallisten kemikaalien teollisesta käsittelystä ja varastoinnista annetussa asetuksessa ([59/1999](#)).

Henkilöturvallisuuden kannalta vaativiin kohteisiin, joissa paloturvallisuuden riskit johtuvat tilojen käyttötavasta ja henkilöiden rajoitetusta tai alentuneesta toimintakyvystä, tulee suunnittelun alkuvaiheessa laatia erityinen turvallisuusselvitys. Tämän pohjalta määritetään rakenteelliset ja muut toimenpiteet riittävän turvallisuustason saavuttamiseksi. Turvallisuusselvitys laaditaan yhteistyössä kohteen suunnittelijoiden ja käyttäjien, turvallisuudesta vastaavien viranomaisten sekä muiden tarpeellisten tahojen kanssa. (Suomen rakentamismääräyskokoelma, [E1 2002, Rakennusten paloturvallisuus](#), kohta 11.7).

Edellä tarkoitettuja kohteita ovat mm. hoitolaitokset sekä sellaiset majoitustilat ja asunnot, jotka on tarkoitettu henkilöille, joiden poistumismahdollisuudet alentuneen toimintakyvyn seurauksena ovat tavanomaista huonommat tai poistumien on muuten estetty.

1.3 KOHTEEN YLEISTIEDOT

Lyhyt kuvaus kohteesta ja sen toiminnasta

Kohteen nimi	Enter, Sipoon lukio ja Keuda Sipoo
Kohteen osoite	Iso Kylätie 14, 04130 Sipoo
Kohteen toiminta	opetus
Koko kohteen turvallisuusjohtaja ja yhteystiedot	Aarne Alatalo, rehtori (09) 2353 7310 050 341 2363 Jari Haapala, apulaisrehtori 050 462 8822 Timo Mäkelä Keudan ammattiopisto Iso Kylätie 14, Sipoo 050 415 0839
Osakohteiden turvallisuusjohtajat ja yhteystiedot	Oppilaitosisäntä Jyrki Penttinen 050 3831597 (kulunvalvonta) Opintosihteeri Jörgen Löfgren (09) 2353 7311 040 191 4577 jorgen.lofgren@sipoo.fi (tiedustelut)
Kohteen kortteli nro	

Kohteen tontti nro		
Kohteen rakennusten kerrosala ja tilavuus	4055m2 bruttoala 2932m2 huoneistoala	16590m3
Kohteen rakennusten kerrosluku	2	
Yleiskuvaus kohteen rakennuksista	Sisäseinät: Betoniharkkopintaa ja lasia. Ulkoseinät: Puuverhous 3 seinällä. Kaareva lasiverhous yhdellä seinällä. Huopakatto, jonne kulku varastotilasta 205. Talossa on hissi.	
Kohteen henkilömäärä yhteensä: oma henkilökunta / asiakkaat	Maksimissaan suunniteltu: noin 30 / 550	
Onko kohde Puolustustaloudellisen suunnittelukunnan tärkeysluokitteleva ja onko valmiussuunnitelma tehty erikseen		
Jatkaako kohde toimintaa poikkeusoloissa		
Kohteen vakuutussuoja ja vakuutusyhtiöt	Folksam	
Kohteen isännöinti	Sipoon kunta, tekninen toimisto	
Kohteen vartiointi	On	

Kohteen kiinteistöhuolto	Sipoon kunta, tekninen toimisto
Kokoontumispaikat vaaratilanteissa	Läheinen hiekkakenttä/luistelukenttä

1.4 SUOJELTAVA HENKILÖSTÖ

Henkilömäärien jakautuminen kohteessa / osakohteissa / rakennuksissa / työpaikoissa.

KOHDE / OSAKOHDE / RAKENNUS / TYÖPAIKKA	PÄIVÄ	ILTA	YÖ	ASIAKKAAT	
	klo 8-15	klo 15-21	klo	samanaikaisesti	
	keskim.	keskim.	keskim.	keskim.	max
Enter, Sipoon lukio ja ammattiopisto (Keuda)	400			400	440
Iltatoiminta satunnaisia vierailuja.		50			550
24h-yrittäjyysleiri noin kerran vuodessa			20		50
YHTEENSÄ	400	50	20	400	550

1.5 LIITYNNÄT PELASTUSTOIMEEN

Palo- ja pelastustoiminta			
Alueellisen pelastuslaitoksen nimi	Itä-Uudenmaan pelastuslaitos	Puhelin	020 1111 400
Osoite	Ruiskumestarinkatu 2, 06100 Porvoo		
Lähin palo- ja pelastusasema, osoite	Sipoon palveluyksikkö, Jossaksentie 15, 04130 Sipoo	Puhelin	020 1111 553
		Toimintavalmiusaika	
Alueellisen pelastuslaitoksen johtaja	Boris Aarnio	Puhelin	020 1111 430
Alueen pelastuspäällikkö (vast.)	Antti Mehto	Puhelin	020 1111 550
Alueen palotarkastaja (vast.)	Tage Lönnroth Tapio Kolehmainen Anders Elander	Puhelin	020 1111 552 020 1111 554 020 1111 438
Väestönsuojeluasioista vastaava henkilö	Anders Elander	Puhelin	020 1111 438
Hätäkeskus		Hätänumero	112
		Varanumero	020 1111 400
		Varanumero	
		Ei kiireelliset puhelut	
Palotarkastusten aikaväli	1 vuosi		

Kohteen liityntä kunnan väestönsuojeluun			
Kunnan johtokeskus	Nikkilän monitoimihalli, Lukkarintie 5, Nikkilä	Lähin yleinen väestön- suoja	
Väestönsuojelu- aluejaon suojelupiiri, nro / alue			
Osoite		Puhelin	
Suojelulohko, nro / alue	2. keskinen		
Osoite		Puhelin	

Kohteen työterveys-, ensiapu- ja kokoontumispaikat			
Työterveys- asema, osoite		Puhelin	09 23531 vaihde
Ensiapu, osoite		Puhelin	
Suuronnetto- muuksien ja poikkeusolojen kokoontumis- paikka	-	Puhelin	

Hälytintiedot			
Lähin kunnallinen hälytin sijaitsee	Nikkilän paloasema, Jussaksentie 15		
Kuuluvuus			

VAARATILANTEET JA NIIDEN VAIKUTUKSET

”Pelastussuunnitelmassa on selvitettävä:

1) ennakoitavat vaaratilanteet ja niiden vaikutukset;”
(Valtioneuvoston asetus pelastustoimesta, 10 §)

1.6 VAARATILANTEIDEN ARVIOINTIMENETTELY

Vaaralla tarkoitetaan tekijää tai olosuhdetta, joka voi aiheuttaa haittaa tai saada aikaan haitallisen tapahtuman.

Riski on uhkaan liittyvä vahingon todennäköisyyden ja vakavuuden yhteisvaikutus. Uhka aiheuttaa riskin.

Riskienarvioinnilla tarkoitetaan koko sitä prosessia, jonka muodostavat vaarojen tunnistaminen ja riskien suuruuden määrittäminen.

Lyhyt kuvaus vaaratilanteiden arviointimenettelystä (miten suoritettiin, ketkä osallistuivat, mitä aineistoja käytettiin, mitä ulkopuolista aineistoa ja tahoja oli mukana, jne):

Hannu Sihvonen, muu opettajakunta

Kohteen riskikartoitus

Elokuu 2007

[Riskiarvioesimerkki](#)

Ahtaat, jyrkät portaat, tungos, kaatuminen kohtalainen riski

Pihan liukkaus (tilastojen mukaan sittenkin) pieni riski

Huoltoliikenne piha-alueella (tilastojen mukaan sittenkin) pieni riski

1.7 VAARATILANTEIDEN JA NIIDEN VAIKUTUSTEN ARVIOINTI

Tulipalovaarat:
- palovaaralliset kohteet: Luokkien elektroniikka (videotykkit), tietokoneet, jääkaappi, ilmastointikoneisto
- syttymissyyt
- vahingot

Vaaralliset aineet:

Tapaturmavaarat: Kompastuminen ahtaissa portaissa

Tekniset häiriöt:

Ilkivalta, rikollinen toiminta:

Tietoturvavaarat:

Kohteen ympäristövaarat (kuvaus prosessista erityisesti vaarallisten aineiden käyttöriskien kannalta):

Ulkoiset vaarat:

Henkilöturvallisuus:

**Viranomaisluvut ja
–tarkastukset**

[Kansainväliset kemikaalikortit](#)

[Onnettomuuden vaaraa aiheuttavat aineet –turvallisuusohjeet \(OVA-ohjeet\)](#)

2. TOIMENPITEET VAARATILANTEIDEN EHKÄISEMISEKSI

”Pelastussuunnitelmassa on selvitettävä:

2) toimenpiteet vaaratilanteiden ehkäisemiseksi;” (Valtioneuvoston asetus pelastustoimesta, 10 §)

2.1 PALOTURVALLISUUS

Lähtökohtana vaaratilanteiden ehkäisemiseksi liittyville toimenpiteille ovat viranomais- ja muut velvoittavat asetukset, määräykset, suoritettut rakenteelliset, tekniset, toiminnalliset ja koulutustoimenpiteet sekä kohteessa suoritettu vaaratilanteiden arviointi. Vaaratilanteiden ehkäisemiseen liittyvissä toimenpiteissä on painopisteen oltava niiden vaarojen ehkäisemisessä ja niihin vaaroihin varautumisessa, joiden todennäköisyys ja aiheutuvat vahingot voivat olla suurimmat.

Paloturvallisuuden vastuuhenkilö(-t)

Aarne Alatalo (johto)
Jari Haapala (2. johto)
Johan Granqvist (hälytinallaitteisto)
Jyrki Penttinen (kulunvalvonta)
Timo Mäkelä (pelastussuunnitelma)

2.1.1 [Tulitöiden paloturvallisuus](#)

2.1.2 [Tuhopolttojen torjunta](#)

2.1.3 [Oma palotarkastus](#)

2.1.4 [Jälkivahinkojen torjunta](#)

VAARALLISET AINEET

”Toiminnanharjoittajan tulee tuotantolaitoksen toimintaan ja sen laajuuteen nähden riittävän tehokkaalla tavalla huolehtia kemikaalien käsittelystä ja varastoinnista tuotantolaitoksessa siten, ettei toiminnasta aiheudu henkilö-, ympäristö- tai omaisuusvahinkoja.

Toiminnanharjoittajan tulee ryhtyä kaikkiin tarvittaviin toimiin suuronnettomuuksien ehkäisemiseksi ja niistä aiheutuvien seurausten rajoittamiseksi.

Toiminnanharjoittajan tulee huolehtia siitä, että tuotantolaitoksessa olevat valmistus- ja käsittelylaitteistot, varastosäiliöt, putkistot ja niihin liittyvät laitteistot ovat niitä koskevien säännösten ja määräysten mukaiset.” (asetus 59/1999 vaarallisten kemikaalien teollisesta käsittelystä ja varastoinnista, 6 §)

Asetus vaarallisten kemikaalien teollisesta käsittelystä ja varastoinnista edellyttää laatimaan turvallisuusselvityksen ja sisäisen pelastussuunnitelman, jos aineiden määrä tai laatu osoittaa käytön tai varastoinnin olevan laajamittaista. Asetuksen liitteestä selviää milloin käyttö on laajamittaista. Turvatekniikan Keskus (TUKES) on tehnyt ohjeen sisäisen pelastussuunnitelman laatimisesta. Näissä kohteissa pelastussuunnitelma laaditaan niin, että se täyttää myös edellä mainitun asetuksen. Kohteesta annetaan riittävät tiedot alueen pelastusviranomaiselle ulkoisen pelastussuunnitelman laatimista varten.

[K2-99 Sisäinen pelastussuunnitelma](#) Turvatekniikan keskus, Tietopalvelu, TUKES-ohjeet

[Vaaraa tuottavat aineet](#)

Kohteen ulkopuolella tapahtuvat vaaratilanteet

Arvio ympäristössä tapahtuvista vaaratilanteista ja niiden vaikutuksesta kohteeseen

Yhteistoimintajärjestelyt ympäristössä tapahtuvien vaaratilanteiden johdosta

Miten ympäristön vaaratilanteisiin on kohteessa varauduttu	
Toimenpiteet kohteessa ympäristössä tapahtuvien vaaratilanteiden johdosta	

Kohteessa tapahtuvien vaaratilanteiden vaikutukset ympäristöön

Kohteessa tapahtuvien vaaratilanteiden vaikutukset ympäristöön	
Yhteistoimintajärjestelyt kohteessa tapahtuvien vaaratilanteiden johdosta lähialueen kanssa	
Ilmoitus- ja lupamenettely, lupaehdot	
Meluntorjunta ja maisemasuojelu	

Luonnononnettomuuksien vaikutukset kohteeseen ja niihin varautuminen

Sääolojen vaikutus kohteen toimintaan	
Sähkön, veden, lämmön saanti katkosten aikana	Ei varavoimaa

2.2 TYÖSUOJELU JA ENSIAPUVALMIUS

”Työnantaja on tarpeellisilla toimenpiteillä velvollinen huolehtimaan työntekijöiden turvallisuudesta ja terveydestä työssä . . .” (työturvallisuuslaki, 8 §, osa 1. momenttia)

”Työnantajan on työn ja toiminnan luonne huomioon ottaen riittävän järjestelmällisesti selvitettävä ja tunnistettava työstä, työtilasta, muusta työympäristöstä ja työolosuhteista aiheutuvat haitta- ja vaaratekijät sekä, milloin niitä ei voida poistaa, arvioitava niiden merkitys työntekijöiden turvallisuudelle ja terveydelle.” (työturvallisuuslaki, 10 §, 1. momentti)

”Työpaikka on työolosuhteiden niin edellyttäessä varustettava tarpeellisilla hälytys-, paloturvallisuus-, hengenpelastus- ja pelastautumislaitteilla ja -välineillä. . .” (työturvallisuuslaki, 45 §, 1. momentti)

”Työnantajan on huolehdittava työntekijöiden ja muiden työpaikalla olevien henkilöiden ensiavun järjestämisestä . . sopivassa ja selvästi merkityissä kohdissa on oltava saatavilla riittävä määrä ensiapuvälineitä. . .” (työturvallisuuslaki, 46 §, osa 1. momenttia)

Työsuojelupäällikkö	Sipoon kunta: Tiina Salonen (09) 2353 6344 Keuda: Antero Velling 0500 602 875
Työsuojeluvaltuutetut	Sipoon kunta: Patrik Lindahl 050 569 7077, Eva-Stina Törnros 050 538 3431, Aarne Alatalo 050 341 2363 Keuda: Mika Pönkä 050 415 0777, Maarit Viitamäki 050 415 0745
Työsuojelun toimintaohjelma	Kunnan ja Keudan ohjelmat
Ensiapujärjestelyt	

Ensiapukoulutetut	Ingolf Bergström, Jari Haapala, Toni Koistinen, Juha Kuusela, Minna Mouhu, Timo Mäkelä, Jyrki Penttinen, Taito Pöysti, lyhyt koulutus koko henkilökunnalle keväällä 2015
Ensiapuvarustus, vastuuhenkilöt	Jyrki Penttinen, Aarne Alatalo
Onnettomuustilanteiden toimintaohjeet	Turvaryhmä

2.3 ILKIVALLAN JA RIKOSTEN EHKÄISY

Ilkivaltaa vastaan voi varautua ja rikosturvallisuutta voi parantaa kiinnittämällä huomiota mm. rakenteelliseen murtosuojaukseen, vartiointiin, rikosilmoitinlaitteistoon, kulunvalvontaa, omaisuuden turvamerkintään ja avainturvallisuuteen.

Vastuuhenkilö (t)	
Arvio ilkivallan ja rikoksien todennäköisyydestä	
Toimenpiteet ilkivallan tai rikosten tapahtuessa	
Väkivaltatilanteiden ja rikollisen toiminnan ehkäisyyn liittyvä ohjeistus ja koulutus	

Rakenteellinen suojaus

Lukitusjärjestelyt	on
Ovien ja ikkunoiden suojaus	riittävä
Portit ja aidat	
Valaistus sisätiloissa	on

Valaistus ulkona	
	on

Tekninen suojaus

Murto- ja rikoshälyttimet	on
Muut hälytys- ja valvontajärjestelmät	valvontakamerat atk-luokissa ja piha-alueella

Toiminnallinen turvallisuus

Kulunvalvonta ja -oikeudet	Oppilaitosisäntä Jyrki Penttinen 050 3831597
Vartiointijärjestelyt	
<u>Avainten hallinta</u>	Oppilaitosisäntä Jyrki Penttinen 050 3831597
Vierailijoiden turvallisuusjärjestelyt	
Henkilöturvallisuus	

2.4 TIETOTURVALLISUUS

Tietoturvallisuudella tarkoitetaan:

- Asiantilaa, jossa tietojen, tietojärjestelmien ja tietoliikenteen luottamuksellisuuteen, eheyteen ja käytettävyyteen kohdistuvat uhkat eivät aiheuta merkittävää riskiä.
- Tietojen, palvelujen, järjestelmien ja tietoliikenteen suojaamista ja varmistamista niihin kohdistuvien riskien hallitsemiseksi sekä normaali- että poikkeusoloissa hallinnollisilla, teknisillä ja muilla toimenpiteillä.

Vastuuhenkilö (t)	Sipoon kunta: Sam Allén Keuda: Timo Tervo
Tietojen käsittelyyn, säilyttämiseen ja tuhoamiseen liittyvät vaaratekijät	
Tietojen käsittelyyn liittyvä ohjeistus	
Luottamuksellisten tietojen käsittely	
Henkilötietojen käsittely, säilytys ja salassapito	
Tietoaineistojen säilytysjärjestelyt	
Tietoaineistojen hävittäminen	
Henkilöstön perehdyttäminen ja koulutus tietojen käsittelyä koskeisiin määräyksiin	

[Tietotekniikkalaitteiden katoamisien ja varkauksien ehkäisy](#) –suojeluohje, Suomen
Vakuutusyhtiöiden Keskusliitto

Tietotekninen turvallisuus

Puhelimen ja telefaxin käyttö	
Internetin käyttö	
Sähköpostin turvallisuusjärjestelyt	
Tietojärjestelmien virusten torjunta	
Tietoaineiston varmuuskopiointi	
Kopioinnin turvallisuusjärjestelyt	
Tietojenkäsittelyjärjestelmien hävittäminen	

2.5 VARAUTUMINEN VAARATILANTEISIIN KIINTEISTÖN HUOLLOSSA

”Rakennusta koskevat olennaiset tekniset vaatimukset ovat seuraavat:

24) Käyttöturvallisuus. Rakennuksen käyttöön ja huoltoon ei saa liittyä sellaista onnettomuuden uhkaa, kuten liukastumis-, putoamis-, törmäys-, palo-, sähkö- tai räjähdys- tapaturman vaaraa, jota ei voida pitää hyväksyttävänä.” (Ympäristö- ja rakennusasetus, 895/1999, 50 §)

Vastuuhenkilö (t)	Tekninen toimisto
Kohteen kiinteistöhuollon järjestelyt	Johan Granqvist, 050 5544 542
Päivystysyhteydet	
Sähköpääkeskuksen ja –muuntajan sijainti ja sähkölaitteiden tarkastus	
Sähkön varavoimajärjestelyt	
Veden pääsulun sijainti	
Varavesijärjestelyt	
Sprinkleri- ja paloilmoitinkeskuksen sijainti, kunnossapito ja tarkastukset	
Lämpökeskuksen sijainti	
Ilmastoinnin konehuoneiden sijainti	

Ilmastoinnin hätäpysäytys- kytkimen sijainti	
Ilmastointijärjestelmän puhdistuksen suorittaja, suoritusten aikaväli	
Nuohouksen suorittaja, suoritusten aikaväli	
Jäteastioiden sijainti	Lukittu ulkorakennus
Jätehuollon suorittaja	
Ongelmajätehuollon suorittaja	
Hissien huoltojärjestelyt ja huolto-ohjelma	
Päivystysyhteydet	
Turvamerkkien ja turvamerkkivalaistuksen huolto	

3. POISTUMIS- JA SUOJAUTUMISMAHDOLLISUUDET SEKÄ SAMMUTUS- JA PELASTUSTEHTÄVIEN JÄRJESTELYT

3.1 RAKENNUKSESTA POISTUMINEN JA KOKOONTUMISPAIKAT

Poistumista johtaa	Paikalla olevat opettajat vievät ryhmänsä pois
Poistumista ohjaavat	Paikalla olevat opettajat
Poistumistiet ja varatiet	merkitty
Kokoontumispaikka ja varapaikka	Läheinen hiekkakenttä
Sisälle suojautuminen	

3.2 SAMMUTUS- JA PELASTUSTEHTÄVIEN JÄRJESTELYT

Palo- ja sammutustehtävien vastuuhenkilö	Paikalla oleva opettaja suorittaa hälytyksen
Sammutus- ja pelastustehtävien järjestelyt	
Palo- ja pelastusryhmä / -henkilöstö	
Toiminta sammutus- ja pelastustilanteessa	

3.3 VÄESTÖNSUOJAT

”Rakennuksen omistajan . . . on huolehdittava, että: . . . väestönsuojan varusteet ja laitteet ovat toimintakunnossa sekä huollettu ja tarkastettu asianmukaisesti. . .” (pelastuslaki, 2 §)

”Jos väestönsuojaa käytetään muuten kuin väestönsuojana, se on voitava kunnostaa väestönsuojana käytettäväksi 24 tunnissa. Väestönsuojeluvälineet ja –laitteet on voitava ottaa käyttöön saman ajan kuluessa. Poiketen mitä 1 momentissa säädetään pelastusviranomainen voi perustellusta syystä yksittäistapauksissa määrätä, että väestönsuoja on voitava kunnostaa väestönsuojana käytettäväksi lyhyemmässäkin ajassa kuin 24 tunnissa” (Valtioneuvoston asetus pelastustoimesta, 19 §)

Väestönsuojien hoitajat / valvojat	
Suojien kunnossapito, huolto ja tarkastukset	
Väestönsuojien avainten säilytys	
Suojien normaaliolojen käyttö	
Arvio missä ajassa suojat saadaan suojakäyttöön	
Väestönsuojien materiaali	
Väestönsuojien suunnitellut käyttäjät	
Joditablettien määrä ja säilytyspaikka	
Lähin yleinen väestönsuoja	
Toimenpiteet väestönsuojien toimintakuntoon saattamiseksi	

3.3.1

[Väestönsuojat ja suojien käyttösuunnitelmat](#)

TURVALLISUUDESTA VASTAAVAT HENKILÖT JA TURVALLISUUSKOULUTUS

”Pelastussuunnitelmassa on selvitettävä:

4) turvallisuushenkilöstö, sen varaaminen ja kouluttaminen sekä muun henkilöstön tai asukkaiden perehdyttäminen suunnitelmaan;” (Valtioneuvoston asetus pelastustoimesta, 10 §)

Rakennuksen omistajan ja haltijan, teollisuus- ja liiketoiminnan harjoittajan, viraston, laitoksen ja muun yhteisön turvallisuusasioiden asianmukainen hoitaminen edellyttää, että turvallisuusasioista huolehtiminen, suunnittelu, johtaminen, koulutus ja materiaalihankinnat ym. määrätään nimettyjen henkilöiden tehtäviksi. Tämän lisäksi turvallisuusasiat on liitettävä osaksi jokaisen henkilön tehtäviä ja jokapäiväistä toimintaa.

3.4 TURVALLISUUSHENKILÖT

Turvallisuudesta vastaava(t) johtaja(t)	Yhteystiedot
Aarne Alatalo, rehtori, Sipoon lukio	(09) 2353 7310 tai 050 3412 363
Jari Haapala, apulaisrehtori, Keuda	050 462 8822
Turvallisuussuunnittelusta ja -järjestelystä vastaava(t) henkilöt:	Yhteystiedot
Timo Mäkelä (pelastussuunnitelma)	050 415 0839
Oppilaitosisäntä Jyrki Penttinen (kulunvalvonta)	050 3831597
Koulusihteeri Jörgen Löfgren (tiedustelut)	(09) 2353 7380, 040 191 4577

Turvallisuusasioiden vastuuhenkilöt		Yhteystiedot
Paloturvallisuuden vastuuhenkilö:		050 415 0839
Timo Mäkelä		
Vaarallisten aineiden käsittelystä vastaava:		(09) 2353 7372
Hannu Sihvonen (opetuskemikaalit)		
Ilkivallan ja rikosten torjunnasta vastaava:		
Tietojen käsittelystä vastaava:		
Kiinteistön huollosta vastaava:		(09) 23531 (vaihde)
Sipoon kunta, tekninen toimisto		
Johan Granqvist (vikapäivystys)		050 5544 542
Väestönsuojista vastaava:		
Ensiapujärjestelyistä vastaava:		050 415 0839
Timo Mäkelä, Juha Kuusela		(09) 2353 7372
Turvallisuuskoulutuksesta vastaava:		050 415 0839
Timo Mäkelä		

Alueiden / työpaikkojen turvallisuusvalvojat		Yhteystiedot

Palo-, pelastus- ja ensiapuryhmä	Yhteystiedot
Kulloinkin paikalla olevat opettajat ja muu henkilökunta antavat ensiavun	(09) 2353 7372

Turvallisuustehtäviin nimetyt muut henkilöt ja ryhmät	Yhteystiedot

3.5 TURVALLISUUSKOULUTUS

”Turvallisuushenkilö on varattava ja koulutettava tehtäviin sekä koko henkilöstö perehdytettävä suunnitelmaan.” (Valtioneuvoston asetus pelastustoimesta, 10 §)

Turvallisuuskoulutuksen järjestelyt

Turvallisuuskoulutuksen vastuuhenkilö(t)	Timo Mäkelä
”Läheltä piti” –tapausten käsittely	Enterin turvaryhmä ja henkilökunta yhdessä
Turvallisuusinformaation jakaminen ja tiedottaminen henkilöstölle	Enterin turvaryhmä
Turvallisuuskoulutuksen seuranta	Enterin turvaryhmä ja pelastuslaitos
Turvallisuushenkilöstön varaus	

Nimetyt turvallisuushenkilöstön koulutus

Turvallisuudesta vastaavat johtajat	Aarne Alatalo Jari Haapala

Turvallisuussuunnittelusta vastaavat	Timo Mäkelä
Turvallisuusasioiden vastuuhenkilöt	
Alueiden / työpaikkojen turvallisuusvalvojat	
Ensiapuryhmä	
Muut turvallisuushenkilöt / - ryhmät	

Koko henkilöstön perehdyttäminen

Vastuhenkilö(t)	Aarne Alatalo, Jari Haapala, Timo Mäkelä
Tiedottaminen turvallisuusasioista	Timo Mäkelä
Koulutustilaisuudet	Lukuvuoden alussa ohjeet opettajille / opiskelijoille (poistuminen hätätilanteessa)
Harjoitukset	Vuosittain koko talon poistumisharjoitus lukuvuoden alussa ja henkilökunnan pelastuskoulutus keväällä

Uuden työntekijän perehdyttäminen turvallisuusasioihin

Vastuhenkilö(t)	Timo Mäkelä
Turvallisuuskoulutuksen toteuttaminen	Suulliset ohjeet, kirjallisten ohjeiden esittely, opastus paikan päällä poistumisreitteihin, ensiapuvälineihin ja sammutuskalustoon tutustumalla

5.2.1 [Turvallisuushenkilöstön koulutustilanne](#)

4. TURVALLISUUSMATERIAALI

”Pelastussuunnitelmassa on selvitettävä: . . .

4) tarvittava materiaali kuten alkusammutus-, pelastus- ja raivauskalusto, henkilösuojaimet ja ensiaputarvikkeet; . . .” (Valtioneuvoston asetus pelastustoimesta, 10 §)

”Rakennuksen omistajan ja haltijan yleisten tilojen ja koko rakennusta palvelevien järjestelyjen osalta sekä huoneiston haltijan hallinnassaan olevien tilojen osalta on huolehdittava, että:

1) viranomaisten määräämät tai säädöksissä vaaditut sammutus-, pelastus- ja torjuntakalusto, sammutus- ja pelastustyötä helpottavat laitteet, palonilmaisineläitteet ja hälytyslaitteet sekä muut onnettomuuden vaaraa ilmaisevat laitteet, poistumisteiden opasteet ja turvamerkinntät sekä väestönsuojien varusteet ja laitteet ovat toimintakunnossa sekä huollettu ja tarkastettu asianmukaisesti; . . .” (pelastuslaki, 22 §)

”Työpaikka on työolosuhteiden niin edellyttäessä varustettava tarpeellisilla paloturvallisuus-, hengenpelastus- ja pelastautumislaitteilla ja –välineillä”. . . (työturvallisuuslaki, 45 §, 1. momentti)

”Työpaikalla tai sen välittömässä läheisyydessä, huomioon ottaen työpaikan laajuus ja sijainti, työntekijöiden lukumäärä sekä työn luonne ja muut työolosuhteet, on sopivassa ja selvästi merkityssä kohdassa oltava saatavilla riittävä määrä asianmukaisia ensiapuvälineitä.” (työturvallisuuslaki, 46 §, 2. momentti)

Materiaalityyppi	Määrä, laatu, sijainti, kunto, tarkastukset ym. (viittaukset liitteisiin)	Vastuuhenkilö
Ensiapuvälineistö	Ensiapulaukku	Jyrki Penttinen
Alkusammutuskalusto	Jauhesammuttimet, letkut	Johan Granqvist

Henkilösuojaimet Pelastamisessa ja suojautumisessa tarvittavat välineet Väestönsuojan materiaali ja raivauskalusto Erityisvaarojen edellyttämä välineistö		

5. OHJEET ERILAISIA ONNETTOMUUS-, VAARA- JA VAHINKOTILANTEITA VARTEN

”Pelastussuunnitelmassa on selvitettävä:

- 1) ohjeet erilaisia 1 kohdan mukaisesti ennakoitujen onnettomuus-, vaara- ja vahinkotilanteita varten.” (Valtioneuvoston asetus pelastustoimesta, 10 §)

5.1 YLEISET TOIMINTAOHJEET ONNETTOMUUKSIEN VARALTA

Turvallisuusorganisaatio ja eri henkilöryhmien turvallisuustehtävät

Kohteen turvallisuusjohtaja ja sijaiset	Aarne Alatalo, Jari Haapala, Timo Mäkelä
Turvallisuusjohtajan turvallisuusasioihin liittyvät tehtävät ja vastuut	Keskeinen tehtävä on huolehtia siitä, että henkilökunta (opettajat) osaavat johdattaa opetusryhmänsä ulos turvaan tilanteen niin vaatiessa Suunnitelman laadinta ja ylläpito.
Turvallisuusjohtajan (sijaisen) tehtävät erilaisissa vaara- ja vahinkotilanteissa	Tiedottaminen toimenpiteistä, joita tilanne vaatii (esim. poistuminen) Kulloinkin paikalla olevat opettajat huolehtivat opetusryhmänsä poistumisesta.

Osakohteiden turvallisuusjohtajat ja sijaiset	
Osakohteiden turvallisuusjohtajien turvallisuusasioihin liittyvät tehtävät ja vastuut	

Osakohteiden turvallisuusjohtajien (sijaisten) tehtävät erilaisissa vaara- ja vahinkotilanteissa	

Turvallisuusvalvojat / kerrosvastaavat (vast.)	
Turvallisuusvalvojen turvallisuusasioihin liittyvät tehtävät ja vastuut	
Turvallisuusvalvojen tehtävät erilaisissa vaara- ja vahinkotilanteissa	

Ensiapuryhmän toiminta erilaisissa vaara- ja vahinkotilanteissa	
Eri toimintaryhmien toiminta erilaisissa vaara- ja vahinkotilanteissa	
Jokaisen työntekijän turvallisuusasioihin liittyvät tehtävät ja vastuut	Kulloinkin paikalla olevat opettajat huolehtivat opetusryhmänsä poistumisesta tilanteen niin vaatiessa. Työntekijät varmistavat, että kaikki pääsevät poistumaan.

5.1.1 Sisäiset hälytysjärjestelyt

5.1.2 Rakennuksesta poistuminen

Vaihtoehtoisesti rakennuksesta poistuminen voidaan kuvata alla olevalla tavalla.

Mikäli rakennus tai sen osa joudutaan tyhjentämään, toimintaa johtavat paikalla olevat turvallisuusjohtajat.

Turvallisuusjohtajan apuna toimivat turvallisuus- / aluevastaavat. Kunkin toimintaryhmän johtaja huolehtii ensisijaisesti omaan ryhmäänsä kuuluvien henkilöiden poistumisesta ja avun järjestämisestä.

Ensiapuryhmien jäsenet antavat ensisijaisesti ensiapua sitä tarvitseville ja huolehtivat loukkaantuneista ja sairauskohtauksen saaneista.

Henkilökunnan tehtävänä on toimia turvallisuusjohtajan ohjeiden mukaisesti ja auttaa rakennuksessa olevien liikuntaesteisten / asiakkaiden poistumista.

Mikäli kyseessä on tulipalo, sulje ikkunat, tuuletusaukot ja ovet. Älä kuitenkaan lukitse ovia.

Mukaan voidaan ottaa henkilökohtaiset vaatteet ja nopeasti mukaan saatavat henkilökohtaiset tavarat tilanteen mukaan.

Henkilökunnan on huolehdittava siitä, että rakennuksen sisätiloihin ei jää ketään. Aluevalvojat poistuu itse viimeisenä ja ilmoittaa turvallisuusjohtajalle / pelastusviranomaiselle, että hän on viimeinen poistuja osastolta / kerroksesta.

Poistuminen ulos suoritetaan merkittyjen poistumisteiden kautta. Ulkona siirrytään kokoontumispaikkaan

Hissin käyttö hätäpoistumisen aikana on kielletty.

Piirros liitteeksi tai kuvaus poistumisteistä!

Poistumistiekilvet

7.1.3 Hätäilmoituksen teko

7.1.4 Tiedottaminen onnettomuustilanteessa

7.1.5 Vahingosta toipuminen

5.2 ONNETTOMUUSKOHTAISET TOIMINTAOHJEET

- 5.2.1 [Toimintaohje tulipalon sattuessa](#)
- 5.2.2 [Toimintaohje tapaturman tai sairaskohtauksen sattuessa](#)
- 5.2.3 [Toimintaohje uhkaavan henkilön kohtaamistilanteessa](#)
- 5.2.4 [Toimintaohje pommiuhkaustilanteessa](#)
- 5.2.5 [Toimintaohje varkaus- tai ryöstötapauksessa](#)
- 5.2.6 [Toimintaohje sähkökatkon sattuessa](#)
- 5.2.7 [Toimintaohje kaasuvaarassa](#)
- 5.2.8 [Toimintaohje säteilyvaarassa](#)
- 5.2.9 [Toimintaohje väestönsuojaan suojauduttaessa](#)

[Kuulutusmallit](#)

TURVALLISUUSUUNNITELMAN LIITTEET

1. Asemapiirros kohteesta, johon merkitään:
  - hälytysajoneuvojen toimintamahdollisuudet (pelastustie, hyökkäystiet jne.)
  - paloilmoin-, savuluukkujen laukaisu- ja sprinklerikeskukset sekä palokunnan syöttöliittimet
  - sammutusveden ottopaikat
  - kokoontumispaikat
  - palavien nesteiden ja –kaasujen sekä vaarallisten aineiden sijainnit, määrät ja sulkuventtiilit

2. Kerrospiirustukset, joihin merkitään:
  - alkusammutus-, pelastus- ja ensiapuvälineiden sijainti
  - poistumistiet
  - automaattiset turvalaitteet
  - paloilmoinpainikkeet
  - palo-osastot ja –ovet
  - veden ja kaasujen pääsulut, sähkön pääkytkimet ja ilmastoinnin hätäpysäytys
  - väestönsuojat

[Sisäasiainministeriön asetus pelastustien merkitsemisestä](#)

[Pelastustiekilpi -malli](#)

[Pelastusalan piirrosmerkit, kuva 1](#)

[Pelastusalan piirrosmerkit, kuva 2](#)

[Pelastusalan piirrosmerkit, kuva 3](#)

Toimenpideohjelma päihteistä Sipoon kouluille ja oppilaitoksille

Toimenpide koskee alaikäisiä oppilaita.

Miten toimia, kun tavataan alaikäinen oppilas koulussa päihtyneenä?

- yhteys koulun terveydenhoitajaan ja kuraattoriin, oppilashuollon työntekijät tekevät tilannearvioinnin
- päihtyneestä oppilaasta ilmoitetaan oppilaan luokanvalvojalle ja rehtorille/vararehtorille
- heti yhteys oppilaan kotiin. Vanhemmat hakevat lapsensa pois koulusta. Oppilasta ei saa lähettää yksin kotiin. Oppilas käy tarvittaessa vanhemman/työntekijän kanssa terveyskeskuksessa antamassa puhalluskokeen
- jos vanhempia ei tavoiteta, terveydenhoitaja seuraa oppilaan vointia kunnes saadaan yhteys huoltajiin. Jos vanhempia ei tavoiteta, konsultoidaan Lastensuojelua päivystysnumerosta ja saadaan sieltä toimintaohjeet. Klo 16 jälkeen otetaan yhteys sosiaalipäivystykseen, puh. 040 517 4194, mikäli huoltajia ei edelleenkään tavoiteta
- mikäli ei ole tietoa mitä päihteitä oppilas on käyttänyt, oppilaan tulee käydä terveyskeskuksessa. Mikäli oppilas on yhteistyöhaluinen, voi huoltaja tai työntekijä saattaa. Mikäli oppilas on yhteistyökyvytön, soitetaan poliisille. Työntekijä ilmoittaa terveyskeskukseen tulevasta oppilaasta. Mikäli oppilas ja huoltaja eivät saavu terveysasemalle, siitä ilmoitetaan työntekijälle.
- ilmoitus rehtorille/vararehtorille tärkeä, koska hän päättää mahdollisista kurinpidollisista toimenpiteistä.
- yhteys lastensuojeluun: arvio lastensuojeluilmoituksen tarpeesta
- mikäli karkaa koulun pihalta, konsultoidaan lastensuojelua ja ilmoitetaan tarvittaessa poliisille

Päihteiden hallussapito koulun alueella:

- päihteiden välitön talteenotto. Otetaan yhteys rehtoriin/vararehtoriin, joka päättää jatkotoimenpiteistä. Oppilasta voi pyytää näyttämään laukkunsa sisältö, opettaja/rehtori voi tarkastaa repun.
- vanhemmat kutsutaan koululle
- jos on kyse huumeiden hallussapidosta tai päihteiden välitys- tai myyntitilanteesta, otetaan yhteys poliisiin heti. Lastensuojeluilmoitus tehdään myös.

- huumeasioissa on käytettävä tervettä järkeä –toinen aikuinen paikalle heti tilanteen selvittämiseksi. Oppilas on poistettava ryhmästä heti. Keskustelu tapahtuu rauhallisessa paikassa.

Epäily huumeiden käytöstä

- yhteys vanhempiin
- vanhemmat tai työntekijä vievät seuloihin terveystarkastukseen huumeepikaseulaa varten
- mikäli ei oppilas ei saavu huumeaseulaan, siitä tulee ilmoittaa työntekijälle, joka ohjasi seulaan
- elleivät vanhemmat pääse viemään terveystarkastukseen, joku oppilashuollosta lähtee saattajaksi
- mikäli kieltäytyy näytteenotosta, otetaan yhteys vanhempiin. Mikäli edelleen kieltäytyy, tämä tulkitaan positiiviseksi tulokseksi.
- positiivinen löydös: päihdetyöntekijä ottaa yhteyttä vanhempiin
- viikon sisällä huumeaseulasta, pidetään yhteistyötapaaminen päihdetyöntekijän, kouluterveydenhoitajan, koulukuraattorin, perheen, tarvittaessa lastensuojelun edustajan sekä koululääkärin kesken, jossa sovitaan jatkohoito ja tehdään tarvittaessa lastensuojeluilmoitus. Lähettävä taho kutsuu yhteistyötahot koolle.

Päihteiden välitys koulualueella ulkopuolisten taholta

- ilmoitetaan asiasta rehtorille/vararehtorille
- mikäli epäillään päihteiden välitystä, vaatii se koko henkilökunnan valppaana olemista ja koulualueella tapahtuvaan epäilyttävään liikenteeseen puuttumista välittömästi.
- mahdollisen auton rekisterinumero kirjataan muistiin ja ilmoitetaan välittömästi poliisille

Sipoon lukion tasa-arvosuunnitelma 2014-2017

Sipoon lukion tasa-arvosuunnitelma on laadittu, analysoitu ja hyväksytty elo- joulukuun 2013 aikana oppilas- ja henkilökunnan edustajien toimesta.

Sisältö

1 Johdanto	1
2 Selvitykset Sipoon lukion tasa-arvotilanteesta ja niiden tulokset	1
2.1 Opiskelijoiden sukupuolijakauma	1
2.2 Tiettyjen ainevalintojen valinnat sukupuolijakauman mukaan	2
2.3 Opiskelijakyselyn tulokset; kaikki	2
2.4 Opiskelijoiden tulokset sukupuolijakauman mukaan	4
2.5 Henkilökunnan kyselyn tulokset	6
3 Tulosten arviointi	7
3.1 Opiskelijoita koskeneet selvitykset ja opiskelijakysely	7
3.2 Henkilökuntaa koskeva kysely	8
4 Toimenpiteet tasa-arvon edistämiseksi	8
4.1 Opiskelijoiden tasa-arvoa lisäävät toimenpiteet	8
4.2 Koko henkilökunnan tasa-arvoa lisäävät toimenpiteet	8
5 Seuranta	8

1. Johdanto

Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (609/1986, tasa-arvolaki) ja sen uudistus (232/2005) velvoittavat oppilaitokset (ei peruskouluja) laatimaan tasa-arvosuunnitelman yhteistyössä henkilöstön ja opiskelijoiden edustajien kanssa. Sipoon lukiossa käynnistettiin tasa-arvosuunnitelman laatiminen toukokuussa 2013. Tasa-arvovaltuutetun kansliasta saatiin kysymyspatteristo, joka muokattiin käyttöön sopivaksi. Kysely toteutettiin opiskelijoille sekä henkilökunnalle sähköisenä Webropol-kyselynä.

Suunnitelmaan tulee kirjata lain (609/1986, tasa-arvolaki) mukaan selvitys oppilaitoksen tasa-arvotilanteesta, mahdolliset ongelmakohdat sekä toimenpiteet tasa-arvon edistämiseksi. Sen tulee tähdätä nimenomaan oppilaitoksen toiminnan kehittämiseen. Lukion tasa-arvosuunnitelmassa on erityisesti huomioitava tasa-arvon toteutuminen opiskelijavalinnoissa, opetusta järjestettäessä ja opintosuorituksia arvioitaessa. Edelleen tärkeää on seksuaalisen häirinnän ja sukupuolen perusteella tapahtuvan häirinnän ennalta ehkäiseminen ja lopettaminen.

Tasa-arvosuunnitelman toteutumista tulee seurata ja sen sisältö tarkistaa ja päivittää tarvittaessa tai vähintään kolmen vuoden välein. Siihen sisällytetään arvio aikaisemman suunnitelman toteutumisesta, käytetyistä toimenpiteistä ja mahdollisista tuloksista.

2. Selvitykset Sipoon lukion tasa-arvotilanteesta ja niiden tulokset

Sipoon lukiossa on lukuvuonna 2013-2014 laadittu tasa-arvotilanteen kartoittamiseksi seuraavat selvitykset:

- kysely opiskelijoille (LIITE 1)
- kysely henkilökunnalle (LIITE 2)

Kyselyyn liittyvät kysymykset käytiin lukion oppilaskunnan hallituksen kanssa läpi ennen kyselyn toteutusta. Kyselyt teetettiin 24.9.-29.10.2013 välisenä aikana. Jokaiselle lähetettiin henkilökohtainen sähköpostiviesti kyselyyn osallistumiseksi. Muistutuksia kyselyyn vastaamisesta lähetettiin kahdesti tuona aikana. Yhteenveto kyselyn vastauksista saatiin suoraan Webropolista. (LIITTEET 3 JA 4)

2.1 Opiskelijoiden sukupuolijakauma

Sipoon lukioon valituista opiskelijoista lukuvuonna 2013 on tyttöjä 31 ja poikia 40. Yhteensä opiskelijoiden kokonaismäärä Sipoon lukiossa lukuvuonna 2013-2014 on 186, joista tyttöjä on 69 ja poikia 118. Sipoon lukio on perinteisesti ollut hyvinkin poikavoittoinen lukio mutta opiskelijaottoon liittyvän keskiarvon nousun myötä sukupuolten väliset erot ovat selvästi kapenemassa.

2.2 Tiettyjen ainevalintojen valinnat sukupuolijakauman mukaan

Ainevalinnoissa löytyy eroa sukupuolten välillä. Kaikkiaan tytöt opiskelevat enemmän kieliä. Esimerkiksi 43 % lukiomme tytöistä lukee ruotsia A-kielenään, kun taas vastaava osuus pojista jää 20 %. Valinnaisten vieraiden kielten kohdalla ero ei ole niin suuri. Espanjaa lukee 36 % lukiomme tytöistä, pojista 20 %. Saksaa opiskelee 14 % tytöistä ja 9 % pojista. Ranskan lukiodien kohdalla on vain yhden prosenttiyksikön ero sukupuolten välillä.

Pojat puolestaan opiskelevat selkeästi enemmän fysiikkaa kuin tytöt. Toisen ja kolmannen vuosikurssin pojista 40 % on valinnut laajan fysiikan oppimäärän, tytöistä 9 %. Pitkän matematiikan oppimäärän on valinnut reilu 1/3 tytöistä ja pojilla luku on suurempi, mutta kuitenkin selvästi alle puolet. Matematiikan lukijoiden analyysiä hankaloittaa se, että osa opiskelijoista on suorittanut kursseja sekä pitkän että lyhyen oppimäärän mukaan. (LIITE 5)

2.3 Opiskelijakyselyn tulokset; kaikki

Opiskelijakysely tehtiin sähköisesti Webropol- kyselynä 24.9. – 29.10.2013 välisenä aikana, jolloin lukiossa opiskeli kaikkien vuosikurssien opiskelijat. Opiskelijoiden kokonaismäärä Sipoon lukiossa on 186, joista tyttöjä 69 ja poikia 117. Kyselyyn vastasi 26 tyttöä ja 28 poikaa, kaiken kaikkiaan siis 54 opiskelijaa. Tyttöjen vastausprosentti oli näin ollen 38 ja poikien 24. Kaikkien vastaajien osuus oli siis vajaa 30 % kokonaisopiskelijamäärästä. Voiko jo tästä vetää sen johtopäätöksen, että poikia ei tasa-arvokysymykset kiinnosta samalla tavoin kuin tyttöjä ja olisiko näin ollen vastausprosentti ollut korkeampi tyttövoittoisessa lukiossa? Kysymyspatteristo oli jaettu neljään osa-alueeseen, jotka olivat opetustilanne, oppikirjat, kanssakäyminen oppilaitoksessa sekä muihin tasa-arvoon liittyviin kysymyksiin.

Opetustilanteeseen liittyvistä vastauksista käy ilmi, että 43 opiskelijaa 54:stä ei kokenut millään tavalla joutuneensa syrjityksi sukupuolen perusteella, yksi koki joutuneensa ja 10 (neljä osittain samaa mieltä, kuusi osittain eri mieltä) oli epävarmoja. Kysyttäessä oppilaan sukupuolen vaikutusta kohteluun 40 opiskelijaa oli joko täysin tai osittain sitä mieltä, että vaikutusta ei ollut kun 12 vastaajan mielestä sukupuolella oli osittain vaikutusta ja kahden mielestä sukupuolella oli selkeästi väliä. Opintosuoritusten arvioinnissa 50 opiskelijaa koki, että sukupuolella ei ollut joko ollenkaan (40) tai juuri ollenkaan (10) merkitystä. Kahden opiskelijan mukaan sukupuolella on merkitystä ja kahden muun mielestä sillä saattaa olla merkitystä.

Vaatimuksien asettamisessa kuusi koki, että vaatimukset ovat erilaisia tytöille ja pojille, kun taas 28 opiskelijaa ei kokenut minkäänlaista eroa sukupuolen mukaan. Muut 20 olivat kokemuksissaan epävarmempia. Sukupuolesta riippumatta mielipiteen ilmaisun vapaus tunneilla koettiin suurena niin, että 50 vastaajaa koki opettajien sallivan tyttöjen ilmaista mielipiteensä ja 45 opiskelijan mielestä näin oli myös poikien kohdalla. Ainekohtaisissa

tarkasteluissa 20 opiskelijaa oli selkeästi sillä kannalla, että tyttöjä ei rohkaista valitsemaan matemaattisia aineita kuten esimerkiksi matematiikkaa, fysiikkaa ja tietotekniikkaa. 12 opiskelijan mielestä asia oli täysin päinvastoin. Poikien kohdalla samat luvut olivat 18 ja 14. Mielenkiintoista oli niin ikään 19 opiskelijan käsitys, että myöskään taideaineita ja kieliä ei tyttöjä rohkaista valitsemaan kun taas 31 opiskelijan mielestä rohkaistaan (11 täysin samaa ja 20 osittain samaa mieltä).

Avoimissa vastauksissa myös tuotiin esiin tasa-arvon toteutuminen lukiossa, joskin yhden opiskelijan mielestä fysiikkaa opiskelevaa tyttöä katsotaan ihmetellen. Yhteenvetona voitaneen todeta, että opiskelijoiden mielestä tasa-arvoasiat ovat hyvällä tolalla Sipoon lukiossa, joskin ainekohtaisissa opiskelemaan rohkaisuissa on erilaisia käsityksiä.

Oppikirjoissa 14 opiskelijaa oli huomannut perinteisiä sukupuolirooleja rikkovia tekstejä tai kuvia kun taas selkeä enemmistö (40) vastaajista ei tällaista ollut huomannut. Rooleja noudattavia tekstejä tai kuvia oli 43 % vastaajista huomannut kun 57 % ei ollut huomannut tai kiinnittänyt asiaan huomioita. Avoimissa vastauksissa yksi vastaaja esitti hyvänä käydä tunneilla keskusteluita ajankohtaisista asioista. Tulosten perusteella voitaneen todeta, että oppi-materiaaliin välittämään sukupuolirooliin on hyvä kiinnittää huomiota niin opiskelijan kuin opetushenkilökunnankin ja tarvittaessa käyttää oppitunnilla aikaa tähän liittyvään keskusteluun silloin kun se on luonnollista.

Ihmisten välistä suvaitsevaisuutta kaipasi opetukseen ja oppiaineistoon n. 60 % vastanneista opiskelijoista samaten lähes puolet halusi tietää lisää ihmis- ja perusoikeuksista. Selkeähkö enemmistö ei tuntenut tarvetta saada lisää opetusta tai oppimateriaalia erityisesti sukupuolten välisestä tasa-arvosta. Myös henkilökunnan, josta selvitys jäljempänä, keskuudessa oli sama priorisointijärjestys. Osaksi tämä varmaan liittyy siihen, että myös Sipoon lukioon on maahanmuuttajataustaisista opiskelijoista saanut opiskelupaikan aiempaa useampi.

Kanssakäymiseen liittyvissä osiossa kuusi ilmoitti kuulleensa kaksimielisyyksiä tai härskiyksiä, jotka hän koki loukkaaviksi. Samaten neljä opiskelijaa oli fyysisesti lähennelly tai kosketeltu tavalla, jonka vastaaja oli kokenut epämiellyttävänä tai ahdistavana. Kukaan ei kuitenkaan ollut saanut yhteydenottoja sähköpostitse tai puhelimella, jonka vastaaja oli kokenut ahdistavaksi. Kaikissa kohdissa 50 tai sitä enemmän vastaajaa ei ollut kokenut ahdistavaa tai epämiellyttävää käytöstä. Kuitenkin 19 vastauksessa 359:stä oli jonkinasteista häirintää koettu. Seitsemän oli kertonut syylistyneelle, että tämän tulisi lopettaa ahdistavaksi tai epämiellyttäväksi koettu käytös. Kukaan ei kuitenkaan kertonut asiasta oppilaitoksen henkilökunnalle. Yhden kohdalla häirintä jatkuu edelleen kun seitsemään muun kohdalla häirintä on loppunut. Tilastoja tarkastelemalla voitaneen olettaa, että yhä edelleen häirintää kokeva ei ole kertonut tuntemuksistaan häirintään syylistyneelle. Avoimissa vastauksissa ymmärretään ”tyttöjen olevan kaksimielisyyksien osalta eri asemassa kun ehdotuksia tulee vähän joka suunnalta, mutta muuten ei pitäisi ottaa kaikkia tosissaan”.

76 % mielestä oppilaitoksessa on annettu tietoa sukupuolten välisestä tasa-arvosta tarpeeksi kun 24 % haluaisi saada lisää tietoa. Kaksi eli 4 % vastaajista koki sukupuolestansa olleen haittaa oppilaitoksessa kun 96 % ei samaa kokenut. Toki 15 vastaajaa käyttäytyisi toisin jos olisi vastakkaista sukupuolta. Tämän osion avoimissa kysymyksissä vastaajat toivat tosi positiivisia kommentteja opettajakunnan suhtautumisesta tasa-arvoon ja ylipäättänsä oppilaitoksen ilmapiiriin. Yhdessä kommenteissa todettiin kulttuurierojen vaikuttavan myös suhtautumiseen sukupuolten väliseen tasa-arvoon, mutta ahdistavaksi ei tätä koettu. Niinpä avoimissa vastauksissa kysyttäessä sukupuolten välisen tasa-arvoon liittyviä kehittämiskohteita ehdotetaan valistamaan tasa-arvokysymyksiä myös muissa kulttuureissa ja mutta myös yleisesti. Erikseen pyydetään ohjaamaan myös opettajia tasa-arvoon koska vastaaja kokee tyttöjä ja poikia kohdeltavan eri tavalla.

2.4 Opiskelijoiden tulokset sukupuolijakauman mukaan

Kyselyn tuloksia sukupuolijakauman mukaan tarkasteltaessa merkittäviä eroavaisuuksia ei löytynyt, joskin pojat olivat herkemmin sitä mieltä, että oppilaan sukupuoli vaikuttaa oppilaiden kohteluun ja opintosuoritusten arviointiin. Selkeä eroavaisuus löytyi väittämän ”poikia ja tyttöjä kannustetaan yhtä paljon” kohdalla. Vastanneista pojista 18 % olivat täysin eri mieltä asiasta, kun taas tyttöjen kohdalla vastaava luku on 4 %. Toisaalta sekä 7 tyttöä että 7 poikaa olivat vastanneet olevansa täysin samaa mieltä kyseisen väittämän kohdalla.

Sekä tytöistä että pojista 92 % oli täysin tai osittain samaa mieltä, että opettajat sallivat tyttöjen ilmaista mielipiteitään oppitunneilla. 88 % tytöistä ja 79 % pojista oli sitä mieltä, että opettajat sallivat poikien ilmaista mielipiteitään tunneilla. Mielenkiintoista on havaita, että jossain määrin tytöillä olisi parempi sananvapaus oppitunneilla.

Tytöistä 38 % ja pojista 29 % oli osittain tai täysin samaa mieltä siitä, että opettajat asettavat erilaisia vaatimuksia tytöille ja pojille. Matemaattisten aineiden opiskelussa tytöistä 12 % oli osittain sitä mieltä että pojat saavat parempaa ohjausta, kun taas 7 % vastanneista pojista oli täysin samaa mieltä ja 7 % osittain samaa mieltä. Tytöistä kukaan ei ollut täysin tai osittain samaa mieltä siitä, että tytöt saisivat parempaa ohjausta vastaavien aineiden opiskelussa. Pojilla vastaava luku oli 14 %.

Kielten ja taideaineiden opiskelun osalta kokemus poikien saamasta ohjauksesta opinnoissa oli keskiarvoltaan sama (3,54) sekä tyttöjen että poikien vastauksissa, joskin poikien vastauksissa oli enemmän hajontaa. Tytöt eivät kokeneet saavansa parempaa ohjausta kielissä ja taideaineissa, mutta jostain syystä pojista 18 % oli täysin tai osittain samaa mieltä siitä, että tytöt saisivat parempaa ohjausta.

Oppiaineiden valintaan matemaattisten aineiden osalta tytöistä 42 % ja pojista 43 % olivat täysin tai osittain samaa mieltä, että tyttöjä rohkaistaan opiskelemaan matemaattisia aineita. Vastaavasti tytöistä 69 % ja pojista 57 % oli täysin tai osittain samaa mieltä siitä, että poikia

rohkaistaan valitsemaan matemaattisia aineita. Tytöistä 65 % olivat täysin tai osittain sitä mieltä, että heitä rohkaistaan valitsemaan taideaineita ja kieliä, kun taas pojista 50 % oli täysin tai osittain samaa mieltä.

Avoimissa vastauksissa poikaopiskelija tuo esille, että lukiossamme on hienoa tasa-arvoisuutta. Toisen vastaajan kokemus on, että yläasteella oli puolueellista mutta lukiossa puolueetonta. Yhden vastaajan kokemus oli, että osaavia ja kiinnostuneita rohkaistaan tiettyihin ainevalintoihin opetuksessa sukupuolesta riippumatta.

Opetusaineistoon liittyvistä sukupuolirooleja rikkovia kuvia kertoi huomanneensa tytöistä 31 % ja pojista 21 %. Perinteisiä sukupuolirooleja noudattavia kuvia sen sijaan raportoi huomanneensa tytöistä puolet ja pojista 36 % vastanneista.

Puolet vastanneista tytöistä ja 29 % pojista oli sitä mieltä, että opetuksessa ja käytettävissä oppiaineistoissa tulisi käsitellä enemmän sukupuolten välistä tasa-arvoa. Ihmisoikeudet ja perusoikeudet olivat tärkeitä käsiteltäviä aiheita 58 % tytöistä ja 36 % pojista. Tytöistä 73 % piti tärkeänä käsitellä myös ihmisten välistä yleistä suvaitsevaisuutta tunneilla. Pojista aiheen tärkeäksi koki 46 %.

Viimeisen vuoden aikana oppilaitoksessa on tytöistä 12 % kokenut saaneensa vartaloon tai seksuaalisuuteen kohdistuvia ikäviä huomautuksia. Pojista kukaan ei ilmoittanut kokeneensa tätä. Sen sijaan 3 vastaajaa sekä pojista että tytöistä oli raportoinut jonkun puhuneen itseä loukkaavia kaksimielisyyksiä tai härskiä. Ahdistavista ja loukkaavista aineistoista kertoi kokeneen 1 tytöistä ja 1 pojista. Epäasiallisista viesteistä tai puheluista ei ollut maininnut kukaan vastaajista. Epämiellyttävää ja ahdistavaa fyysistä lähentelyä tai koskettelua oli kokenut 4 % tytöistä ja 11 % pojista. Vastanneista tytöistä 8 % oli kokenut jonkun ehdottaneen seksiä ahdistavalla ja epämiellyttävällä tavalla, kun taas pojista kukaan ei ollut vastaavaa kokemusta asiasta. Tytöistä 4 % oli myös kokenut saamaansa kohtelua seksuaaliseksi tai sukupuolen perusteella tapahtuvaksi häirinnäksi. Pojista kukaan ei ollut kokemusta tällaisesta häirinnästä.

4 häirintää kokeneista tytöistä ja pojista 3 oli pyytänyt häirintään syylistynyt lopettamaan käytöksensä, mutta ei ollut kertonut häirinnästä oppilaitoksen henkilökunnalle. Pojista kukaan ei ollut myöskään saattanut häirintätapausta oppilaitoksen henkilökunnan tietoon. Pojista 1 ilmoitti, että hänen kokemansa häirintä jatkuu edelleen.

Avoimista vastauksista tulee ilmi, että yhden vastanneen pojan mielestä kaikkia kaksimielisyyksiä ei tarvitse ottaa niin tosissaan. Hän kokee kuitenkin, että tilanne voi tyttöjen asemassa olla eri, sillä ehdotuksia tulee vähän eri suunnalta.

71 % tytöistä ja 61 % pojista koki saaneensa tarpeeksi tietoa sukupuolten välisestä tasa-arvosta oppilaitoksessa. Vastanneista tytöistä 1 ja pojista 1 ilmoitti kokeneensa sukupuolesta olleen haittaa oppilaitoksessa. Tytöistä 35 % ilmoitti käyttäytyvänsä erilailla

oppilaitoksessa, mikäli olisi vastakkaista sukupuolta. Pojista 21 % tekisi samoin. Osa opiskelijoista siis kokee, että sukupuoli määrittää jollain muotoa kuinka tulee käyttäytyä.

Sukupuolten välinen tasa-arvo toteutuu tyttöjen mielestä koulussamme pääsääntöisesti hyvin. Vastaajilla on kokemuksia, että koulussamme ei ketään syrjitä sukupuolen tai muunkaan syyn vuoksi, ketään ei kiusata ja kaikki voivat tuoda esiin mielipiteitään. Yhdessä avoimessa vastauksessa viitataan kulttuurien välisiin eroavaisuuksiin naisen asemaan liittyen.

Poikien avoimissa vastauksissa viesti on pelkästään positiivinen. Heillä on kokemus, ettei ketään nosteta erikoisasemaan, koulussa on hyvä ilmapiiri ja opetus toteutetaan tasa-arvoisesti molemmille sukupuolille.

Kysyttäessä tärkeimpiä sukupuolten välisen tasa-arvon kannalta tärkeimpiä kehittämiskohteita tytöt pitivät tärkeänä sitä, että opiskelijoita valistetaan tasa-arvotilanteista muissa kulttuureissa ja heille opetetaan ja tuodaan enemmän esille sukupuolierojen välistä eroa ja tasa-arvoa.

Poikien vastauksissa huomio kohdentuu opettajien ohjaamiseen tasa-arvoon. Tämän taustalla on kokemus, että jotkut opettajat kohtelevat poikia eri lailla kuin tyttöjä.

2.5 Henkilökunnan kyselyn tulokset

Henkilöstölle tehty kysely oli kysymysten asettelun osalta samanlainen kuin opiskelijoille suunnattu kysely. Kysely ei ollut suunnattu erityisesti opettajille vaan mahdollisuus oli ns. muun henkilöstön myös vastata. Muuhun henkilöstöön kuuluvat opintosihteeri, oppilaitosisäntä, psykologi, kuraattori, kouluterveydenhoitaja ja kaksi siistijää, joista kaksi ensiksi mainittua ovat varsinaisesti lukion henkilökuntaan kuuluvia.

Rehtorin ohella päätoimisia Sipoon lukion opettajia on 15, joiden lisäksi yläkoulun kanssa yhteisiä opettajia on kolme ja yksi opettaja on yhteinen ruotsinkielisen lukion kanssa. Tällä tavoin laajennettuun henkilökuntaan kuuluvia on 26 henkilöä, joista yhdeksän vastasi kyselyyn. Mikäli otetaan populaatioksi kaikki 26 henkilöä, on vastausprosentti 35, mikäli vain opettajakunta huomioidaan 46 % vastasi kyselyyn. Näistä yhdeksästä vastaajasta oli neljä naista ja viisi miestä. Matalaa vastausprosenttia selittänee jo aikaisemmin henkilökunnan ilmaisema väsymys vastata kyselyihin, joita on ollut edellisen ja kuluvan lukuvuoden aikana useita eri tahojen toimesta.

Opetustilanteessa kukaan ei kokenut joutuneensa syrjityksi sukupuolen perusteella eikä sukupuoli vaikuttanut opintosuoritusten arviointiin. Sallimusta mielipiteen ilmaisuun tunneilla koettiin myös täydellistä tasa-arvoa tyttöjen ja poikien välillä, joskin yhdellä vastaajalla oli

tästä täysin eri näkemys. Kahden vastaajan mukaan opettajat asettivat tytöille ja pojille eri vaatimuksia kun taas seitsemän mukaan ei eroa tässä suhteessa sukupuolten välillä ollut. Kenenkään mukaan ei kuitenkaan ohjauksessa ollut eroja eri aineryhmissä, tosin yksi henkilö oli osittain tätä mieltä matemaattisissa aineissa.

Oppikirjoissa tai muussa opetusaineistossa viisi vastaajaa koki, että näissä on löydettävissä perinteisiä sukupuolirooleja rikkovia kuvia tai tekstejä. Neljän mielestä oppikirjoista tai vastaavista löytyi myös sukupuolirooleja noudattavia kuvia tai tekstejä. Ihmisoikeuksiin ja suvaitsevaisuuteen liittyviä asioita tulisi selkeän enemmistön mukaan käsitellä enemmän kun taas lisäpanostusta sukupuolten väliseen tasa-arvon käsittelyyn ei niukka enemmistö nähnyt tarpeelliseksi. Mitään fyysiseen koskemattomuuteen tai muuhun seksuaaliseen häirintään liittyvää ei kukaan vastaajista ollut kokenut. Toki yksi vastaaja vastasi myös kysymykseen 8 vaikka kysymykseen 7 ei kukaan vastannut myöntävästi. Näin ollen joko häirintä on tapahtunut oppilaitoksen ulkopuolella tai vastaaja on yksinkertaisesti vastannut epähuomioissa väärään kohtaan. Sukupuolten tasa-arvoon liittyvää tietoa kokivat kaikki vastaajat saaneensa riittävästi. Toisaalta kaksi vastaajaa käyttäytyisi toisin jos olisi vastakkaista sukupuolta.

Kaiken kaikkiaan henkilöstön osalta kysely ei tuonut esiin mitään sellaista, joka vaatisi erityisiä toimenpiteitä.

3 Tulosten arviointi

3.1 Opiskelijoita koskeneet selvitykset ja opiskelijakysely

Merkittäviä eroja ei kyselyn mukaan tasa-arvon kokemuksessa sukupuolten välillä noussut esiin. Vastausprosentti jäi alhaiseksi, joten yleistysiä ei yksittäisten vastausten ja mielipiteiden perusteella voida tehdä. Huomioitavaa on, että opiskelijat kokevat olevan eroja sukupuolittain oppitunneilla tapahtuvan kannustamisen ja oppilaiden mielipiteiden esittämisen sallimisen välillä. Pojilla oli myös käsitys, että tytöt saavat parempaa ohjausta sekä matemaattisissa että taideaineissa ja kielten opiskelussa.

Tyttöihin oli kohdistunut poikia enemmän ulkonäköön kohdistuvaa huomauttelua, mutta pojilla oli enemmän kokemuksia fyysisestä epämiellyttävästä kohtelusta. Toisaalta tytöt olivat saaneet osakseen häirinnäksi luokiteltavaa kohtelua, jota pojilla vastaavasti ei ollut. Ulkonäköön kohdistuvat paineet ovat todennäköisesti isommat tytöillä kuin pojilla. Tyttöihin kohdistuva epäasiallinen käytös on lienee enemmän sanallista, kun taas poikien kohdalla epäasiallinen käytös kohdistunee fyysiseen puoleen.

3.2 Henkilökuntaa koskeva kysely

Henkilökunnan kohdalla kysely antoi varsin tyydyttävän kuvan mitä sukupuolten tasa-arvoon opetustilanteessa tulee. Oppikirjojen tai muun opetusmateriaalin kohdalla nähdään sekä sukupuolirooleja rikkovia että sitä säilyttäviä tekstejä tai kuvia. Selkeästi henkilökunta halusi käsitellä nykyistä enemmän ihmisoikeuksiin ja suvaitsevaisuuteen liittyviä kysymyksiä kuin pelkistetysti sukupuolten tasa-arvoon liittyviä asioita. Erikoista tässä lienee se, että naiset olivat selkeämmin tätä mieltä kuin miehet, joskin myös miehissä enemmistö näki tarpeen näin. Kaiken kaikkiaan kyselyssä henkilökunnan keskuudessa ei noussut yhtään yksittäistä asiaa joka vaatisi erityishuomion.

4 Toimenpiteet tasa-arvon edistämiseksi

4.1 Opiskelijoiden tasa-arvoa lisäävät toimenpiteet

Kaikkiaan tasa-arvokysymyksiä voisi käsitellä enemmän koulussamme. Tytöt kokivat poikia enemmän tärkeäksi, että tasa-arvoa ja yleistä suvaitsevaisuutta käsiteltäisiin enemmän opetuksessa. Tähän on hyvä kiinnittää huomiota. Vastaajista kahdeksan koki joutuneensa seksuaalisen häirinnän kohteeksi. Näistä seitsemän kohdalla häirintä loppui kun häirinnän kohde otti asian puheeksi häiritsijän kanssa. Tämän tulee olla ensisijainen toimintamalli myös jatkossa.

Tasa-arvotemaan liittyen voitaisiin pitää esimerkiksi päivänavauksia tai voisimme kutsua kouluumme vierailijoita puhumaan asiasta. Monikulttuurisuus on Sipoon lukiossa vielä melko uusi asia, joten yleisesti suvaitsevaisuuden käsittely oppitunneilla olisi varmasti tarpeen.

4.2 Koko henkilökunnan tasa-arvoa lisäävät toimenpiteet

Henkilökunnan näkemyksen mukaan suvaitsevuutta ja ihmisoikeuksia tulisi käsitellä enemmän opetustilanteissa. Tämä priorisointi on yhteneväinen opiskelijoiden näkemysten kanssa. Tietysti opettajakunnan on hyvä kiinnittää huomioita myös valitsemiensa oppikirjojen ja opetusmateriaalien antamaan kuvaan sukupuolten välisistä rooleista.

5 Seuranta

Sipoon lukiossa on hyvä aika ajoin seurata oppilaskunnalle ja henkilöstölle tehdyin lyhyin kyselyin miten tasa-arvoon liittyvät asiat kehittyvät lukiossamme. Niin työpaikka-kokouksissa kuin myös oppilaskunnan itsensä pitämässä hallituksen kokouksissa on hyvä nostaa nämä asiat tarkasteluun säännöllisin välein.